Государственная библиотека СССР

МАСС.: А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 56 (2577) | Ера, 13 июль, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

АРАДУВЛ
1923-ча
шера денз

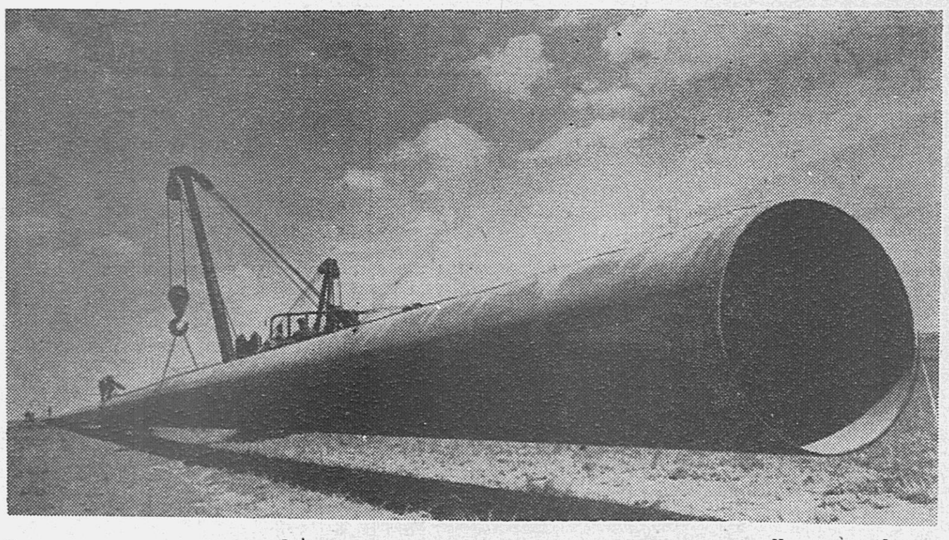

Балхаш доладеннад дунен тІа йоккхагІчарех йолча Бухара—Урале йодача газопровода трассе. Лаьттан кІал гІолла юллача цу магистрале гІолла Челябинске, Магнитогорске, Свердловске, Нижни Тагиле, Уралерча кхыча индустриальни центрашка гІоргьа газа йІаьхий моттиг йолча Бухаро—Хивинскера яьккха Іалама газ. ДоттагІлен газопровод аьнна цІи гиллаьча кердача магистрала чу гІолла Российски Федераце яха ца Іеш, газ гІоргьа цу тайппара Казахстанеи Узбекистанеи дуккхача городашкеи промышленни предприятешкеи а. Цу дарегІча доагамо йиш хулийтаргьа шера 26 миллион тонн кхеран кІор, миллион тонн совгІа мазут кходе.

Хургйолча газопровода трасса юллаш хьалха болхараш «Гипроспецгаз» яхача ленинградски проектни института изыскателаш ба. БІарг макхоачча ядача хий доацача гІомарий аренашка гІолла газопровод юллаш баха безача гІишлонхошта никъ боаккхаш ба уж денал дола нах.

Изыскателий палаткаш даьгІача хьалъувт гІишлонхойн монтажникийн городокаш. «Нефтепроводмонтаж» яхача треста №№ 9, 2, 7 йолча гІишлой-монтажни кхаь управлене болхлоша хІанзале а километраш трубаш яхкай Аму-Дарья яхача хил дехьарчеи Къилбаседа Казахстанерчеи трасса участкашка. Цу морча гІулакха тІа духхьашхара халонаш Іовшаш бац укхаза болх беш бола нах. Царна юкъе — сварщикий бригадир Торгашев Павел, турбаш увза йоккха машин лехкаш вола Тимашев Валентин, слесарий-монтажникий бригадир Грищенко Борис, кхыбараш.

ГІишлонхой коллективо яхь лаьцай ССКП XXII-ча съезда яха еззача тайпара накъа яхар духьа, заданеш тІехкхоачашъю.

СУРТА ТІА: газопровод юллача трассе.

Д. Карачуна сурт.

ТАСС фотохроника.

РСФСР-а йолча ССКП ЦК Бюро

Гурахьа юв культураш РСФСР колхозашкеи совхозашкеи дІае кийчо яра а дІаера а хьакъехьа

РСФСР-а йолча ССКП ЦК Бюросший соцам тІа белгалдаьд, гурахьа юв ялатий культураш дІаювш дола лаьтташ дІахо шердари цар хьувкъам лакхбари ялат дуккагІа даккхара боккха лоархІам болаш хилар.

Къилбаседа Кавказа, Іаьржа лаьтташ долча центральни областей, Поволжья, Іаьржа лаьтташ доацача зона, Урала, Малхбузен Сибира дуккхача областейи краяйи а Российски Федераце кхыча районий а дуккхача колхозийи совхозийи опыто хьахьокх гурахьа ювча ялатий культураша бІаьстан юхье ювча ялатий культурашачул дуккагІа а тешамегІа а хьувкъамаш луш хилар. Гурахьа юв культураш дІаеро цу тайппара йиш хулийт кхашкара балхаш бІарччача юртбоахама шера нийсача боарамагІа вІаштІехьдаха а из бахьан долаш колхозашкеи совхозашкеи болаш болча болхлой низахи юртбоахама техникахи пайда дикагІа эца а, ханнахьеи дикеи ялаташ чуэца, довш дола ялат кІезигде а из даккхарга дІабода мах лохбе а.

БІаьстан юхье дувча ялаташца нийсдича гурахьа дувраша хьувкъам дуккагІа луш хилар хьахьокхаш дола дуккха масалаш доаладе йиш я гуйран кІаи рожьи дІадувш йолча хІара областера, краера, республикера. Масала, Калинински области Бежецки района Ильича цІерахча колхозе 1960 шера цкъа дІайийна хІамаш тІахиннача пара тІа гурахьа дІадийнача кІи 30,1 центнер яьлар, хІаьта бІаьстан юхье дийнача кІи 20,9 центнер мара яланзар хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача. Белгородски области Ракитянски сортоиспытательни участке 1957—1960 шерашка горох тІахиннача кхашка гурахьа дІадийнача кІи 35,7 центнер яьлар, хІаьта цу шерашка бІаьстан юхье дІадийнача кІи 16,3 центнер мара яланзар хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача. Горьковски области Арзамасски района «Красный пахарь» яхача колхозо дІайийна хІамаш тІахиннача пара тІа дІадийнача гуйран рожа 14 центнери гуйран кІи 20 центнери яьккхар хІара гектара тІара. ХьалхагІа дІайийна хІамаш хиннача пара тІа йийнача гороха 20 центнери аьла лаьрхІа йийнача викай 31 центнери яьлар хІара гектара тІара.

Гурахьа ювча культурай доккхеи тешамеи хьувкъамаш дахара хьалха латтача боахамий дикача опыта доархІам а беш, дуккхача областей, краяй, автономни республикай колхозашеи совхозашеи укх тІехьарча шерашка дикка шердаьд уж культураш дІаювш дола лаьтташ, валови ялат дуккагІа а даьккхад, из паччахьалкхенга дуккагІа а дехкад. Масала, Сталинградски областерча колхозашеи совхозашеи 1959 шера гуйран ялаташ дІадувш хинна лаьтташ 794 эзар гектарагара 1960 шера 1.382 эзар гектарага кхоачаш шердаьд. Гуйран культураш дІаювш дола лаьтташ 1960 шера цу тайппара шердаьд Воронежски, Белгородски, Оренбургски, Тюменски областей, Башкирски АССР, цхьайолча кхыча областей, краяй, автономни республикай колхозашеи совхозашеи.

Нагахьа санна хьалхагІа, цІенача парашта ориентаци йолаши гуйран ялаташ дуккагІа дІадеро боахаме оахаш хинна деррига лаьтташ кІезигдеча а хана, массанахьа гуйран культураш дІаювш дола лаьтташ дуккха шерде йиш хиннаеце, хІанз дуккагІа йолча районашка цкъа дІайийна хІамаш чуийца лаьтташка гуйран ялаташ дІадувча хана, торо я дІадувш дола деррига лаьтташ кІезиг ца а деш гуйран кІаи рожьи дІадувш дола лаьтташ дуккха шерде.

Цхьабакъда, Российски Федераце дуккхача районашка е еззача тайпара терко яц гуйран ялаташ дІадера. Дуккхача колхозашеи совхозашеи кІезига пайда эц гуйран культураш дІаювргйола лаьтташ шердара йолча шоай торонех, уж лелаяра йолча агротехника боарам лаккхбара де деза гІулакхаш дац, лаьтташ во кийчдаь, удобренеш ца тайсача лаьтташка мугІарехчеи кондиционни доацачеи фуцеи ялаташ дІадувш дуккха моттигаш хилар могийт, хІаьта из бахьан долаш дукха ялат ца даккхаш а дус.

Укх тІехьарча шерашка цхьайолча, областашка гуйран ялаташ дІадув лаьтташ кІезигдалийтад.

РСФСР-а йолча ССКП ЦК Бюрос областей, краяй, автономни республикай партийни, советски, юртбоахама органий теркам тІабахийтаб цхьан тайпара климатически хьалаш доллашехьа а цхьадолча боахамашка гурахьа дийнача ялатий хьувкъамаш дахара юкъе йоккха юкъ йоаллаш хилара. Цу гІулакхо хьахойт юрта боахама деш дола кулгал тесса дита хилар, доккхий хьувкъамаш дахара гІулакха хьалха латта опыт Іомаяра а дІайоаржаяра а терко еш ца хилар. Лаьтта леладара культура лакха йолча опытни учрежденешеи паччахьалкхен сортоиспытательни участкашеи гурахьа ювча культурай хьувкъамаш лакхагІеи тешамегІеи доах массайолча районашка, царна гонахьа ядача колхозашеи совхозашеичул.

Опыто хьахьокх, масала, Владимировски области, сорташта тохкам беча участкаш пара тІа йийна культураш нийса хоржаш, къоастаеш хиларах рожь дика хьувкъилга, ханнахьа уж чуийю, лаьтта дика кийчду (пара тІа йийна культураш чуийцачул тІехьагІа дискашца лаьтта тоаду, предплужникаш долча нухарашца кІоаргга оах), агротехнически дикагІча хана дІадахача шера хиннача ялата фу йиззача нормах дІадув, листа хилар а ца кхераш. Областа дуккхача, ялат кІезигагІа хьувкъача колхозаша шеррача практикаш пара тІа культураш тІехьа яхийта чуэц, лаьтта во оах, дуккагІча даькъе из галаш йолаш хул, рожь тІехьдахийта, цу шерарча ялата фуца кІезигача нормах дІадув.

Гурахьа дув ялат леладелга тоадара чотах ялат дуккагІа даккхара боккха лоархІам а беш, ССКП ЦК-а РСФСР-а Бюрос ССКП обкомаш, крайкомаш, облисполкомаш, крайисполкомаш, АССР-ий Министрий Советаш, РСФСР совхозий Министерство, РСФСР-а юрта боахама Министерство декхарийла яьй хІара райзеи совхозеи гурахьа дувш дола ялат дІадера кийчо яра гІулакхаш миштА латт хьажа, ерригача колхозашкеи совхозашкеи кхашка деррига балхаш дика а деш, агротехнически дикагІча хана гурахьа юв культураш дІае ханнахьа кийчо яра, 1961 шера гурахьа дув ялат лоархІам боллаш дукха дІаде колхозашкеи совхозашкеи мел йолча торонех бизза пайда эцаргбола пІулакхаш де, хІара боахаме 1962 шера уж культураш чІоагІа хьувкъаргйола хаьдда гІулакхаш оттаде.

Цунца цхьана ССКП обкомашта, крайкомашта, облисполкомашта, крайисполкомашта, автономни республикай Министрий Советашта, моттигерча юртбоахама органашта тІадиллад:

пара тІа йийна культураш ханнахьа чуэцилга вІаштІехьдаккхар, лаьтта бокъонца кийчделга а цу кхашка кхоачам хиллал удобрени юллилга а Іалашдар. Пара тІа йийна культураш чу маийццинге а дискаш токхаеи лаьтта ахеи деза предплужникаш долча нухарашца, цу ханна макха а боаккхаш, оахам шаьр а деш;

хІара боахаме гурахьа юв культураш дІаювргйола цІена пар мишта кийчбаьб хьажа. Укх гарггарча хана массанахьа а пар беш лаьтта аьха доаккхилга, гурахьа дув ялат дІаделех пар ший ханнахьа а дика а кийчбелга вІаштІехьдаккха;

гурахьа ялат дІадувча лаьтта йолаш йола моттигера а минеральни а удобрени юллилга вІаштІехьдаккха. Моттигера удобрени кийчъяра а уж культураш дІаювргйолча лаьтта из нийсса дІайиллара а къаьстта теркам бе. Академика Т. Д. Лысенко методах кийчъяь компосташ шерра юкъе йоалае. Іан кІал гІоргдола зІиргаш чІоагІа гурахьа дийнача ялата гурахьа калийнии фосфорнии удобренеш хьарца;

районированни дикагІа долча сортий дика тІадаргдолаш кийчдаьча фуца йиззача нормах гурахьа дув ялат дІадувлга Іалашде. ЧІоагІача сортех дола кІа дуккагІа дІадувргдолаш гІулакхаш де. 1961 шера ялат дІадувш дІадахача шерий фондех долча фух бизза пайда эцара къаьстта теркО е, 1962 шера дІаде кхоачам балла хургдолаш укх шера чуэцача ялатах дІадувча фун фондаш вІаштІехьъяха;

гурахьа ялат дІаде кийчо еш а из дІадувш а балхаш дика дергдолаш чІоаггІа тІахьожам лоататбе, данне а лаьтта во кийчдергдоацаш, кІезигача нормах, тІехьа фу дІадувргдоацаш гІулакх де. Готтача мугІарегІа. перекрестни способах ялат дІадувлга вІаштІехьдаккха, гурахьа дув ялат чІоагІа хьувкъадеш болча дикагІча болхлой опыт шерра дІайоаржае. Гурахьа ялат дІадера лаьтта кийчдара а дІадера а агротехника телхаераш цІенхаштта бехткокхаме оза.

ССКП ЦК-а РСФСР-а Бюрос ССКП обкомашта, крайкомашта, облисполкомашта, крайисполкомашта, автономни республикай Министрий Советашта тІадиллад кхашкара деррига балхаш геттара дика а деш, агротехнически дикагІча хана гурахьа юв культураш дика дІаера тІехьа, уж культураш 1962 шера дика хьувкъийтара тІехьа, дІахо а ялат дуккагІа даккхара тІехьа колхозашкеи совхозашкеи ССКП XXIII-ча съезда скйна шерра социалистически яхь йоаржаелга вІаштІехьдаккхар.

ДАЬХЕННА МИЛЛИОН ПУНТ

Надтеречни района къахьегамхоша паччахьалкхенна миллион пунт ялат дІадала тІаийца декхар кхоачашдаьд.

7 июле миллиони кхойтта эзари пунт ялат дІаденна даьннад. Паччахьалкхенна ялат дІахо а дІалуш латт.

П. КОНОВАЛОВ,
ССКП Надтеречни райкома секретарь.
А. МАГОМАЕВ,
райисполкома председатель.

КХОАЧАШЪЯЬЙ ПЛАН

Ханал хьалха, укх шера 5 июле Грозненски района колхозашеи совхозашеи ялат кийчдара шера йоагІа план кхоачашъяьй (хьажкІаш йоацаш).

Укх шера 10 июль тІакхоачаш Даьхен амбарашка дІаоттадаьд 780 эзар пунт дика ялат, цунца 630 эзар пунт кІа а долаш, планал совгІа 85 эзар пунт ялат дІаденнад. Паччахьалкхенна кхы а ялат дІалуш латт.

Паччахьалкхенна ялат дІалушшехь а района колхозашеи совхозашеи шоаш йизза Іалашъяьй дІадувча фуца, общественни хьайбашта фуъ чутессаб, кхыйола хиланза яргйоаца фондаш ю.

ДІадахача шерашка санна доацаш укх шера ялат чуийцар комплексни болх беш. Ялат чузццашехь тІеххьа ча вІашкатох, лаьтта оах, ардаш тІа культураш дІаюв.

10 июль тІакхоачаш районе ардаш тІа дІайийнай 5000 гектар хьажкІаши борци. ДІахо а ардаш тІа культураш дІаювш латт.

З. ДУДНИК,
ССКП Грозненски райкома секретарь.
Н. КОРОБОВА,
райисполкома председатель.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Грозненски районерча совхозий, автотранспортни организацей, партийнии советскии органий болхлошта Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота ялара хьакъехьа.

1961 шера ялаташ чуэцача а кийчдеча а доккхий хьоккхамаш дахарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота луйла Грозненски районерча совхозий, автотранспортни организацей, партийнии советскии органий укх болхлошта:

Адмисиев Адама — «Горячеисточненский» совхоза комбайнера.
Адмисиев Лаудена — «Грозненский шурий» совхоза комбайнера.
Атарщиков Петр Павловича — «Грозненский шурий» совхоза токара.
Ахматханов Хас-Мухьмада — «1 Май» яхача колхоза комбайнера.
Бритиков Александр Ивановича — «№ 2 йолча баьца даарий-шурий» совхоза директора.
Воробьев Николай Савельевича — «№ 1 йолча шурий» совхоза комбайнера.
Гайтамиров Седакъа — «Старо-Юртовский» яхача совхоза комбайнера.
Дудник Захар Степановича — ССКП Грозненски райкома хьалхарча секретара.
Исупхаджиев Абусултана — «Грозненский шурий» совхоза тракториста.
Калаев Уппана — «Аргун» яхача колхоза комбайнера.
Коробова Наталья Сергеевнайна — Грозненски районни къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитета председателя.
Крутилин Георгий Назаровича — «№ 2 йолча баьца даарий-шурий» совхоза партбюро секретара.
Курилов Павел Ивановича — «Горячеисточненский» совхоза керттерча агронома.
Лемкина Луиза Леонидовнайна — Нохч-ГІалгІай автотранспортни треста № 1 йолча автотранспортни контора шофера.
Максименко Виктор Ивановича — «Горячеисточненский» совхоза директора.
Матаев Абаза — «Старо-Юртовский» яхача совхоза тракториста.
Махаев Хьумайда — «Грозненский шурий» совхоза машиниста.
Межиев Имрана — «№ 2 йолча баьца даарий-шурий» совхоза комбайнера.
Мяч Иван Герасимовича — «Грозненский шурий» совхоза хьатта заведующена.
Оздомиров Шамала — «Грозненский шурий» совхоза машиниста.
Пелих Евдокия Васильевнайна — «1 Май» яхача колхоза лакхехьарча агронома.
Трудков Дмитрий Сергеевича — «Новый быт» яхача колхоза тракториста.
Шевцов Александр Сергеевича — «№ 2 йолча баьца даарий-шурий» совхоза шофера.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

г. Грозный, 1961 шера, 12 июль.

ДИКА ВІАШТІЕХЬБАККХА БОЛХ

КА БОЛА ЯЛАТ ЧУИЙЦА БОАЛАШ ЛАТТ

Дерригача советски халкъа санна цхьа уйла я хІанз Нохч-ГІалгІайчен кхашка болх беча къахьегамхой — Советски Союза Коммунистически парте XXII-ча съезда баха мабоаггІара накъа баха.

Укх деношка чуийнна ялат чуэцаш латт 3-ча отделене. «Ингушский» совхоза гурахьа дІадийнача дерригача ялатах ах гаргга ялат дІадийнадар отделене — 1300 гектар кІаи 820 гектар мукхи.

Ялат чуэца доладеннача хьалхарча деношка балха юкъе дукха дар кхоачамбоацараш. Разъездной механика Алероева бехках а, хІаьта иштта трактористий шоай бехках а ялат чуэца агрегаташ кастКаста сеца латташ моттигаш хулар.

Надтеречни а кхыча а районий къахьегамхой Іалаьмате дика гІулакхаш дайзача механизаторашта хайра иштта ялат чуийцача, кхаьча тІехдоалаш латтача ялатах Іоиха дукха ялат довргхилари паччахьалкхенна ханнахьа из дІаденнадарг ца хилари.

Хіанзалца 4 комбайн мара яцар отделене кхашка болх беш, хІанз 9 комбайн я, царех хІаранне дийнахьа йоагІа норма кхоачаш а тІехкхоачаш а ю. 820 тектара тІара мукх чуийца баьннаб, хІанз кІа чуэцаш латт. Хіара денна 9 комбайно 130—135 тектара тІара кІа чуэц.

Механизатораша 15 июль тІакхоачаш гурахьа дийна ялат чуийца доаккхаргда аьнна дош деннад. Цо йиш хулийтаргьа паччахьалкхенна ялат дІадалара план ханнахьа кхоачашъе. Шоаш денна дош кхоачашду опыт йолча комбайнераша Гетагажев Хьажбикара, Даурбеков Микаила, Галаев МурцъІала. Хіара денна шишша норма ялат оард цар.

НАГАХЬА САННА КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДІАДАЬХАЧА...

Шоай беррига низ тІабахийтаб отделене шурий-товарни ферма дуккхача болхлоша дуккагІа шура яккха, доахан тоаденна хилийта, Іаьсий ца дойташ хьалхеде шоаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара.

Мишта кхоачашду уж декхараш? Доккхал де хІама дац. Ах шера йоагІа план кхоачашъяьяц, хІаьта из кхоачашъе торонашъяьш йолаш яр, цхьабакъда царех пайда эцанзар. Ферма коллективана юкъе шоай социалистически декхараш кхоачашдеш бола дика болхлой ба, Галаева Махьмада Зина а йолаш. Цхьан Іаттагара лоархІаш 3000 килограмм шура яккха декхар тІаийцад цо укх шера. ДІабахача ялх бетта 1717 килограмм яьккхай цо хІара Іаттагара.

Болх во баьд ах шера хІара Іаттагара 1100 килограмм шура яккха ше тІаийца декхар 1147 килограмм а йоаккхаш кхоачашдаьча Галаева Ахьмада Зинас, Гайрбекова Азината, кхычар а.

Болхлочун къахьега безам хиларах доахалургдац толамаш, натахьа санна болх бе дика хьалаш ца хуле, из хьаллоацаш, цунна новкъостал деш ца хуле. Доахана дийнахь - бус цкъа мара хий ца молаш, уж ханнахьа ца детташ, тух ца дуллаш моттигаш нийслу ферме. ЧІоагІа зене да доахан ханнахьа ца деттар, Іатто шура кІезигъю, шим вІашкатаІ.

Брак болаш 34 етт ба отделенерча ферме. ЦхьабакъдА, уж паччахьалкхенна дулха дІадала дІа а къоастадаь, тоадалийтац, хІана аьлча доахан дебадара план кхоачашъяьяц.

Хіанз доахан дийнахь а бус а доажаду. Нагахьа санна иштта доажадича доахана шура тІа ца тохе, дийнахьа доажа а деш бийсан силос тела лаьрхІад ферма болхлоша. Дуккхача боахамий опыто хьахьокх из опыт чІоагІа пайдане хилар. Хіаьта силос тоъаргйолаш я ферме, кхыметтел хІанз йоллаш латтар ца хилча а.

ХЬАКХИЙ - ТОВАРНИ ФЕРМЕ

ЦхоалагІча отделене хьакхий ферма «Ингушский» совхозе дикагІчарех цаІ я.

Хьакхарч дуккагІа ебае а паччахьалкхенна дуккагІа хьакхий дулх дІадала а доккхий социалистически декхараш тІа а ийца, 1961-ча хьалхарча ах шера дикка толамаш даьхад ферма болхлоша.

Цхьабакъда, яхкача хІара нана хьакхийна тІехьара 9-и къонача хьакхийна тІехьара 5-и хурск мара хьалкхеяьяц, хІаьта хьалхарчарна тІехьара ийс-ийси шоллагІчарна тІехьара ворхІ-ворхІи хурск хьалкхее декхар тІаийцадар.

Укх шера 1830-нега дІакхоачийташ хьакхарч ебае, 449 центнер хьакхий дулх е 474 хьакха паччахьалкхенна дІаяла декхар тІаийцад ферма болхлоша. Хьалхарча ах шера 181 хьакха мара дІаеннаяц. Бакъда гурахьа 228 хьакха дІалургья, хІаране 100 килограмм а озаш. Цу тайпара хьакхий дулх дІадала тІаийца декхараш тІехкхоачашде йиш хуртья. Из къахьегама совгІат ийца ССКП XXII-ча съезда накъа тІоргда тхо, йоах ферма болхлоша.

Селькорий пост:

ГАНДАЛОЕВ Нурдин — отделене бухгалтер.
БАРАХОЕВ Адам — хьакхий-товарни ферма заведующи.
ЦОКИЕВ Махьмад — шурий-товарни ферма учетчик.
ГАНДАЛОЕВ Муса — № 5 йолча бригада учетчик.

ДУХХЬАШХА МЕЛОВИ МЕХКДАЬТТА ДАЬККХАР

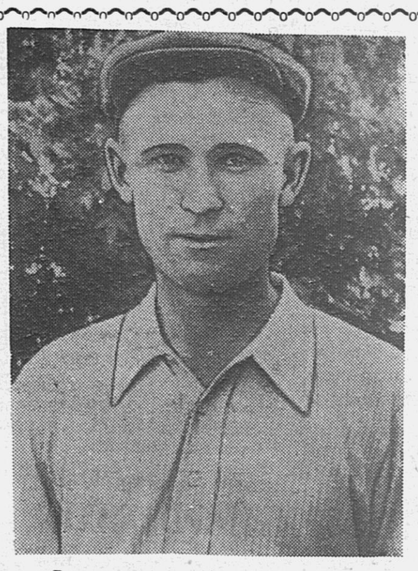

Вознесеновкана гаьна йоацаш МагІалбика дІачубодача новкъа аьрда оагІорахьа латт № 750 йола скважина, денни-буси цахаддаш Даьхенна «Іаьржа дошув» телаш. Дукха я цига хІанз цунах тара йола скважинаш. Цудухьа новкъа болхачар кхы вокхарех хьакъоастаяь белгалъяц № 750 йола скважина. Цхьабакъда, из я советски Іилмана карагІдаьннарех, республика мехкдаьттахой турпаларча гІулаккхех хьахинна, ший тайпара истори долаш...

...1947 шера Советски Армера ше вахаш хиннача моттиге цІавера Авраменко Николай Дмитриевич. Беррига советски нах тІемо ять човнаш ерзаеш, шоаш лорадаь иразе вахар тоадеш, чуийнна керда гІишлош хьалъеш боахка ха яр из. Нов. Авраменко цу турпала балха юкъе сихагІа хьинаре дакъа лаца гІерташ вар. Цо лаьрхІар шийна дукха беза болх юха а дІаболабе. «Даьхенна дукхагІа мехкдаьтта!» уж дешаш дар массаза а дага латташ.

МагІалбике цу хана «МагІалбекнефть» яхача тресте бурув детташ цхьа контора мара яцар. Цига юха а дІаболабир нов. Авраменко ший къахьегама никъ. Тайптайпара балхаш деш вар из цу хана, хІана аьлча цо Іомаяьяцар мехкдаьттахочун говзал. Цхьабакъда, из болх дукха безаш, ше ца кховеш къахьегаш вар Николай. Цунна дика ховра Даьхенна дукхагІа мехкдаьтта далар чІоагІа лоархІаме долга. Цу хана кхетадир цо мехкдаьттахочун говзал кІоарга ца Іомайича из гІулакх бокъонца карагІдаргдоацилга. Цудухьа цо лаьрхІар ший беррига низ тІабахийта из говзал дика Іомае. Шийца болх беш хиннача йоккха опыт йолаш болча мехкдаьттахошка ца ховр дІа а хетташ, балхах мукъаваьлча массаза а дешаш хулар Н. Авраменко. Бакъдар аьлча, хала дар, хІаьта а тІемахочун деналура а утттадеш, денгара денга толамаш доахар цо. 1949 шера нов. Авраменко бурильщикалла хьожавир. Из цун хьалхара котало яр. Цхьабакъда, цо чІоагІо йир карагІлаьнначчох тоъам ца беш дІахо а ший говзал лаккхъе. Дукха ха ялалехь, нов. Авраменко Грозне 6 бетта мастерий курсашка деша хьожавир. ТІехдика уж курсаш чакхъяьха тІа а вена, 1950 шера мастера болх бе волавелар из.

Цлаккха дицлургдац Николайна 1953 шу. Массаза цун дага латташ хинна гІулакх кхоачашхилар шу шера: из дІаийцар ССКП членалла. ЧІоагІа дот гІоздаьнна вар нов. Авраменко. ДІахо ше дергдола гІулакхаш белгалдаьхар цо. «ХІанз со декхарийла ва Даьхенна дукхагІа пайда бала, йоахар Николайс, со декхарийла ва кхычарна хьеха, дукхагІ езача коллективана новкъостал лоаттаде. Цудухьа сона кхы а дукхагІа ха деза». Нов. Авраменко Грозненски мехкдаьтта техникуме заочно деша вахар.

Цхьабакъда, цхьа гІулакх дар цунна чІоагІа хала хеташ: кІезиглуш доагІар МагІалбикера мехкдаьтта. Дукха ха ялалехьа МагІалбике мехкдаьтта доаккхаш духхьал цхьа бригада мара йисанзар. Нов. Авраменко цу бригаде висар бурильщикалла болх бе. Керта чура цІаккха а дІаялацар цхьа уйла: Николая безам бар МагІалбике кхы а мехкдаьтта гучадоаккхаргдолаш керда тохкамаш де. ТІехкхьара кхоачаш хилар цунна даталаьттар. 1958 шера МагІалбикерча бурув деттача цехе вІашагІъеллар мелови мехкдаьтта дий хьажа тохкамаш дара йола шоллагІа бригада. Советски Іилманхой керда теори яр из. Бригада мастерералла хьожавир цу хана йоккха опыт йолаш вола Н. Авраменко. Из болх эггара хьалха беш бар. Иштта дІадоладелар чоалхаце балхаш.

Нов. Авраменко салоІаш кІезига хулар цу деношка. Массаза коллективаца дагавувлаш, керда тохкамаш дора цо. ХІара кердача тІоана бурув тІакхьачча, керда новкъарленаш духьал оттар. Эгтара хьалагІа гІулакх дар тІерча майкопах бурув чакхдоаккхача хана йоагІаш йола удельни вес лаха. Дукха къахьийгар мехкдаьттахоша из лохаш. Юхьера корадир из число 2,14 гр/см³. Цул тІехьагІа сиделар шоллагІча бригада балхаш.

Иштта керда тохкамаш деш чІоагІа къахьийгар шоллагІча бригада коллективо, дукха бийсаш дІайихьар нов. Авраменкос наб ца еш, цхьабакъда, котало яккхара лоІам котбаьлар — апрель бетта 1959 шера № 750 йолча скважино мехкдаьтта гучадаькхар. Иштта гучаяьлар МагІалбикера торонаш.

ХІанз а я нов. Авраменко керте латта шоллагІа бригада керда тохкамаш деш. Цхьабакъда, цІаккха йицлургъяц цу коллективана № 750 йола скважина. Из цун йоккха котало я.

ЧІоагІа безаме къахьегаш я тха бригада укх деношка, йоах нов. Авраменкос, хІаране массаза а тІехкхоачашъю балха нормаш. Хьамсарча парте XXIII съезда шийгара совгІаташ кийчдеш ва хІара болхло. ХІанз тхона хьалхашка латта декхар да махулла сихагІа керда скважина эксплуатаце дІаялар. Цу гІулакха ерригa торонаш оарцагІйоахаш да тхо. Ерригa коллектив бІубенна я ССКП XXII съезда сийна тІаийца декхараш ханал хьалха кхоачашдерг хиларах.

А. АБУКАРОВ.

ЛАКХАГIА АЙЕ КОММУНИЗМА БАЙРАКХ!

Москвичий керда инициатива—советски заводийн фабрикийн продукци дунен тIа эггара дикагIа хилийтар духьа ССКП XXII-ча съезда сийна яхь йоаржаеш ба столицера къахьегамхой.

* * *

Щаккха ца хиннача тайпара чIоагIа социалистически яхь а йоаржаяь, коммунизм хьалъяра практически декхараш кхоачашдеча творчески хьинар сов а доахаш, вай хьамсарча парте XXII-ча съезда накъа дода советски халкъ. Цу тайпарча декхарех цаI да промышленни продукци, машинаш, приборашь, аппараташ; халкъа духхагIа хьашт дола товараш мамоггга дикагIа хулийтилга. Из да ерригача вай партийнии боахамеи организацеша, берригача къахьегамхоша къаьстта чIоагIа йоакхо е езар.

Iилма дегIадоаладеш а халкъа боахаме технически прогресс еш а партеи правительствои чакхдаьхача гIулаккаша хIанз йиш хулийт производства боарами болхлой, инженерий, техникий опыти боарам боаццаш дегIаенача, коммунистически къахьегама коллективаши ударникаши яха цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш миллионал совгIа болхло волча вай московски предприятешка а тIехь арахецаш йолча продукце дикал лакхъяра дешаш кердача тайпара къоастаде.

Москверча промышленни предприятей къахьегамхоша производства ерригача участкашка продукци духхагIа а дикагIа а арахецара дола кхоачамаш гуча а доах, царех кхетамца пайда а эц. Халкъа боахама чIоагIа лоархIаме да арахецаш йола промышленни хIамаш дикагIа а балха тIа тешшаме чIоагIа а хилийтар, арахецаш йола продукци ца талхаш йоакхха ха йIаьхъе аьнна «Монометр» яхача московски приборостроительни завода, шинни завода, Владимир Ильича цIерахча московски электромеханически завода, «Красный пролетарий» яхача станкостроительни завода, Ухтомске цIерахча юртбоахама машинаш еча Люберецки завода, кхыча предприятей коллективаша дIаДоладаь гIулакх.

Советски заводийн фабрикийн продукци дунен тIа эггара дикагIа хилийтар духьа шерра социалистически яхь йоаржаяро халкъа боахама боккха экономически пайда лургба предприятей производственни мощносташ духхагIа хилийтара, запасной частеш кIезигагIа дIаахийтара, арахийцача промышленни хIамаша ремонт йоацаш болх бу ханаш йIаьхъяра, машинашка дуккхача хана нийса болх байтара, халкъа духхагIа хьашт дола товараш дикагIа хилийтара.

Цунца дувзаденна промышленни предприятешкеи берригача халкъа боахамеи лакхбе беза продукци дикагIа хилийтара болча тешама лоархIам. Промышленни продукцена хьалхара из хьаеш йолча предприяте потребителa луш бола тешам, потребителa технически эксплуатаце правилаши де дезаш дола профилактически гIулакхаши кхоачашдаьчул тIехьагIа, иззал километр, иззал саxьата, кхыча измеренешца лоархIаш болх бергболга хойташ, хьаяьча хIамо ремонт йоацаш а из хьаяьча предприяте оттаяьча комплектал совгIа запасной оатхалаш дIайохийтаргйоацаш а болх беш йоакхха ерригa ха хьахьокхаш хила беза. Цу тайпара оттаяьча хана чухь потребителo цу хIамаех пайда эцаш гучадаьнна кхоачамбоацараш уж хIамаш хьаяьча предприяте чотах дIа а доахаш, тешам луш оттаю из ха йIаьхъяро хIамаш хьаеча предприятей материальни бехктокхам лакхбу, уж декхарийла ю хьаяьча промышленни хIамаех пайда эцаш йоаккха ха экономически гIойленагIа хургйолча тайпара йIаьхъяр духьа арахецаш йола продукци хаддаиза эргайоахаш тоае. Долче, предприяте хетаргахьа тIаийцача, духхагIча хана практически лоархIам боацаш долча декхара меттел продукце дикал йосташ йола керттера измеритель а хиле дIаотт тешам.

Московски городской совнархоза предприятей болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха Советски Союза Коммунистически парте XXII-ча съезда сийна керда социалистически декхараш тIаэц шоашта 1.626 цIи йола промышленносто хьаю хIамаш—металл теда станокаш, электродвигателаш, компрессораш, юртбоахама машинаш, автомобилаш, радиотехнически хIамаш, приборашь, химически резинотехнически хIамаш, медицински препараташь, кIадаш, кога бувхо гIирс, мебель, кхыйола промышленностаи нахаи хьашт дола хIамаш дикагIа хилийта а цар тешшаме болх беш йоаккха ха йIаьхъе а, халкъа боахаме 280 миллион сом совгIа ахча кходелга укх тайпара Iалаш а деш:

— хIара шера совнагIа 2200 металл теда станок, 4 миллиони 200 эзари подшипник, 516 эзар автомобилий шина, 7200 километр йIаьха силовойи высоковольтнии кабель, 14 эзар телевизор, 20 эзар фотоаппарат, 12 миллион сом совгIа мах бола металл теда инструмент, 20 миллион сома маьха прибори автоматизаце средстваши, 10 миллион метр совгIа тайп-тайпара кIадаш, 3 миллиони 700 эзари пар кога гIирс, 27 миллион пар пазаташь, дуккха кхыйола продукци арахецилга Iалашдара 110 миллион сомал кIезигагIа йоацаш капитальни вложенеш дIа а яхийта хьае езаш йола производственни мощносташ хиннарашца нийсийча духхагIа хилийтарца;

— халкъа боахамера эксплуатационни расходаш хIара шера 170 миллион сомага кхоачаш лохъярца, цу даькъе дикагIа йола промышленни хIамаш балха юкъе а яьха, къахьегама овсарле лакхъярца а, тайп-тайпарча гIулакхашка дIаухийта ахчаш кIезигдарца а—70 миллион сом совгIа, ремонт ярга дIаухийта ахча 32 миллион сом совгIа кIезигдарца, машиний болх юхаоттабара эша запасной оатхалаши материалаши 70 миллион сом совгIа маьха чухнахьа яхарца.

Владимир Ильича цIерахча, «Динамо» яхача, С. М. Кирова цIерахча, «1905 шера революци дагайохийташ» яхача электротехнически промышленносто заводаша шоашта декхар тIаэц ерригача промышленносте миччахьа а пайда эца мегаргйола 20 киловаттагара 400 киловаттага кхаччалца низ бола переменни тока электродвигатель, 200 киловаттага кхаччалца низ бола «ДП» сере постоянни тока краново - металлургически электродвигателаш, «МТМ» а «МТ» а сереех йола переменни тока краново-металлургически двигателаш, городерча транспорта электродвигателаш балха духхагIа тешаме хилийта, цунца дувзаденна балха тешам луш йола ха цIьан шерагара кхаь шерага кхаччалца йIаьхъю, хIаьта «Москабель» яхача кабельни заводо силовойи контрольнии кабелаша а гаьнна бувзам лоаттабеча высокочастотни кабелаша а болх беш йоаккха ха кхаь шерагара пхе шерага кхаччалца йIаьхъю. Цу гIулакха электрохимически промышленносто заводашка электродвигателий конструкцех йола элементаш чIоагIагIа хилийтара, чIоагIагIа йола электрически термически изоляцеш юкъеяхара, производства технологически процессаш эргайоахаш тоаяра эша гIулаккаш чакхдаьхад. С. Орджоникидзе цIерахча, «Красный пролетарий» яхача, Шлифовальни станокаш еча, координатно-расточни станокаш еча станкостроительни заводаша деккараш тIаэц автоматически линешка, «1240-4», «1240-6», «1А225-6» яхача моделех йолча горизонтальни автоматашка, «1К62» яхача токарни станокага, плоскошлифовальни, зубошлифовальни, шлицешлифовальни станокашка, «5822» яхача моделах йолча резьбошлифовальни станокашка, координатно-расточни станокашка тешамегIа болх байта, 5—7 шера капитальни ремонт йоацаш цари 10 шера йоацаш координатно-расточни станокашеи лерттIа болх белга Iалашде, хIанз цхьан шера йола тешшаме болх бергбола ха цу станокашта шин шера оттае. Уж декхараш кхоачашдара механизмаш цхьатарра чIоагIа хилийтари кинематически зIанара элементаши чIоагIагIа хилийтари духьа станкостроительни заводаша эргаяьккхе тоаю станокий конструкци; цIий а даь, чIоагIдеш, кийчдергда болат, тоадергда керттера гIоврадаьтта хьакхара а из лорабара а гIулакх, шиий тайпара термообработка ергья къаьстта чIоагIа низ тIабодаш йолча цергаш йоахкача чархашта, шлицеви гIоврашта, кхыча оатхалашта; муьхь тIабижача хана станокий оатхалашеи механизмашеи болх дикагIа бергболаш шаьрьялийтар духьа царна духхагIа стендови тохкамаш дергда.

«Фрезер», «Калибр» яхача а инструментальни а заводаша. укх гаргарча шин-кхаь шера спиральни бурой чIоагIал шозза лакхъергья, цу даькъера 40 процент хьатIадоагIача шера а сш, метчикий, плашкай, зуборезни инструмента чIоагIал — цкъаи ахаззеи, 0—100 мм. юсталургйолаш йолча шаьрача микрометраша а эггара-маШара йистош йIоахалла юстача мераша а ца талхаш болх беш йоаккха ха шозза дуккхагIа йIаьхъергья, чоалханера зуборезни инструменти (нIаний хьисапера фрезаш, долбякаш) протяжкайи чIоагIал цкъаи ахаззеи а шеверий чIоагIал 30 процент а лакхъергья.

Цу гIулакха инструменташа беш бола болх цIенагIа хилийтар духьа инструментальни заводаша эргаяькха тоаергья производства технологи, инструмента гонахьенна чIоагIагIа дола металл а дохийташ армировани ергья, термически обработка яра процессаш тоаергья, керда материалаш производства чу яхьилга Iалашдергда.

Малолитражни автомобилаш еча заводо автомобиль дикагIа арахецаш гIулакхаш дергда, цар чотах «Москвич» яхача автомобило ца талхаш болх беш яккха лаьрхIа ха шозза дуккхагIа лакхъергья, 10 эзар километр-гара 20 эзар километрга кхоачаш никъ а бергболаш.

Машинаш еча промышленносте дуккха эшаш йолча керттерча бархI тайпан — боарама шариковии роликовии подшипникаша ца талхаш болх беш яккха лаьрхIа ха 25—100 процентата кхоачаш лакхъергья паччахьалккхен 1-ча подшипникови заводо.

Юрта боахама машинаш еча Ухтомски цIерахча Люберецки заводо болх тешамегIа бергболаш арахецаргъя тIехьаювзеи навеснойи косилкаш, шарнирно-ричажни пхе моделах йола стогометателаш, цу гIулакхо торо хулийтаргъя запасной оатхалаш 15 процент кIезигагIа дIаяхийта, цар ца талхаш болх беш яккха лаьрхIа ха хьалхагIа цхьа шу хиннача метта ши шу хургйолаш лакхъергья.

Хiама шелъеш йола оборудовани еча «Компрессор» яхача заводо арахецаргъя пхе шера капитальни ремонт е а ца езаш, тешшаме болх бергболаш йола сахьата 85 эзарнегара 200 эзарнега кхаччалца килокалорий луш балха овсарле йоа хIама шелъеш йола установкаши йоккхий аммиачни горизонтальни установкаши, цу установкаша тешшаме болх беш яккха лаьрхIа ха цаI-ахазза — кхозза лакх а еш.

«Монометр» яхача приборашь еча заводои «Тизприбор» яхача, йIовхал юста приборашь еча заводои керттерча электронни приборашь а, хIаьта иштта агрегатно-унифицированни пневматически система приборашь а, блокаша а тешшаме болх беш йоаккха ха лакхъергья, цу гIулаккхо торо хулийтаргъя ца талхаш болх беш яккха лаьрхIа ха цаI-ахазза — шозза лакхъе.

Радиотехнически промышленносто дикагIа арахецаргъя «Темпи» «Рубини» яха телевизорашь, ца талхаш тешшаме болх беш цар йоаккха ха хIанзарча ялх беттагара шерага кхоачийташь лакх а ергья. Электролампаш еча заводо телевизорашта эшача электронно-лучевой трубкаша (кинескопаша) ца талхаш болх беш яккха лаьрхIа ха 750-негара 1500 сахьатага кхоачаш, е ялх беттагара шерага кхоачаш лакхъергья.

Шинаш еча заводо, «Каучуки», «Ще турпали» «Красный богатырь» яхача заводаша еча хIамай конструкцеш дикагIа хулийтаргъя, уж кийчъяра технолги лакхъергья, цар чотах автомобильни шинаша муьхь кхуьхьача автомобилаштеи автобусаштеи эшача автомобильни шинаша ца талхаш тешшаме болх беш яккха лаьрхIа ха 20—25 процент, легкови автомобилий шинаша — 10 процент, кIора боаккхача промышленносте эша резинеца кийчдьча гата лента — 30 процент, тракторий промышленносте резине — металлически уплотненеша — шозза дуккхагIа, механизированни способаца кийчбеш резинех беш болча кога гIирсо йоаккха ха 30—50 процентага кхаччалца лакхъергья.

Турбаш еча заводо агрессивни средашка болх беш йолча, муьхь ца юача электросварни болата турбай чIоагIал уж кийчъяра технологи эргайоахаш тоаяра чотах 2—2,5-зза лакхъергья. ЧIоагIа сплаваш еча комбинато чIоагIача сплавай Ерригсоюзни Iилма-тохкама институтаца цхьана керттерча маркех йолча чIоагIача сплавай болх эксплуатационни чIоагIал 20 процент лакхъергья.

«Трехгорная мануфактура» яхача Дзержинске цIерахча кIадаш деча комбинато, Свердлова цIерахча даьри кийчдеча фабрико, Краснохолмски комбольни комбинато, Ростокински фабрико, кIада кийчдеча Кунценски фабрико, биткъа маша беча П. Алексеева цIерахча фабрико хьаде Іома а дергда, дуккхагIа ара а хецаргда хьерча ца луи диттача кIезига долеи штапелаш, даьреш, зиншаш, хIаьта иштта плащаш юи хий тIа ца дута полтош юи кIадаш. Ногина цIерахчеи Тушинскии фабрикаша арахецаргъя лелош дуккха ха йоаккхаргйола, капрона эластични хьоаса а бахийта яь, хIаьта иштта тайп-тайпара эластичнии боамбеи таьш а дохийташ яь кхалнаьха пазаташь.

«Парижская Коммуна» яхача, Капранова цIерахча кога гIирс беча фабрикаша, №№ 1, 2, 3 йолча модельни кога гIирс беча фабрикаша, цIокийн нахьараши тоадеча комбинато, Кунцевски хромови заводо кога гIирса конструкции из кийчбара технологии хувцара, керда, чIоагIа синтетически а кхыйола а материалаш юкъейоалаяра, цIока материалаш дикагIа кийчъяра наькъаца кога гIирс дикагIа арахецаргба, цар чотах ца бохаш кога гIирсо яккха лаьрхIа ха 25 процентага кхоачаш лакхъергья.

Карпова цIерахчеи № 1 йолчеи химико-фармацевтически заводаша террамицина, левомицитина, В12 яха витамина биологически активность дикагIчийташ лакх а ергья, хIаьта иштта, медицински препараташа — галантамина, В12 яхача ампулашкарча витамина, антибиотикийн таблеткаша—торомицина, биомецина, тетрациклина ца талхаш яккха лаьрхIа ха шозза лакхъергья; медицински препараташа дарба делга талхаргдоацаши мала а кхакха а аттагIа хургйолаши целлофанови ленташка, алюминевии пластмассовии пеналашка йоахка, боагIача боарамех кийчъяь препараташ 15 миллион упаковка дуккхагIа арахецаргья.

А. И. Микояна цIерахча комбинато дикагIа а чам болашагIа а дола тайпаш маршаши хьакхий дулхи кийчдергда витаминизированни добавкаш юкъейоалаяреи производства хаддаиза йола технологически керда процессаш юкъейоалаяреи чотах.

Йаьххача хана лелаяра наха эша хIамаш арахецача промышленни предприятеша цар дикагIа а тешамегIа а болх бергболаш, ца йохаш дуккхагIа ха йоаккхаргйолаш арахецаргья уж. Владимир Ильича цIерахча заводо барзкъаш дутта машинаш ца талхаш шин шерга кхоачаш ха йоаккхаргйолаш, И. А. Лихачева цIерахча автомобильни заводо цIагIа лелаю холодильникаш— шин шерагара пхе шерага кхаччалца, С. М. Кирова цIерахча цхьоалагIча сахьаташ деча заводо «Столичные» яха кулгах доалладу сахьат цаI ах шерага кхаччалца, сахьаташ деча ШоллагIча заводо «Эра» яха кхалнаьха пхьарсагIа доалладу сахьат —цаI-ах шерага кхаччалца, Красногорски механически заводо «Зорькийн» «Зенити» яха фотоаппараташ ца талхаш хIанз йоаккхачул шозза дуккхагIа ха йоаккхаргйолаш арехецаргья.

Арахецаш йола хIамаш дикагIа а тешшамегIа а хилийтарах дола социалистически декхараш тIаийцаш Московски кхыча предприятешка а.

Тхона хов тIаийца декхараш кхоачашдара предприятей кхоачамех, Илманеи техниканеи карагIдаьннача доллача хIамаех хьаькъалца пайда эца безилга. Цудухьа оаха тхоашта декхар тIаэц хIанз йолаш йола механизмаш, машинаш, приборашь, халкъа боахама эша хIамаш дикагIа хургйолаш тоае а цар керда конструкцеш кийчъе а: къаенна технологически процессаш кердача прогрессивни яралца хувца; производствера технически тIахьожам дикагIа вIашIехьбаькхха оттабе, производства технически боарами культуреи лакхъеш дола дуккха кхыдола гIулакхаш де. Предприятеша чIоагIа режим а оттаеш, продукцена деш дола тохкамаш дергда, керда конструкцеш дика кийчъяраи арахеца хIамаш дикагIа хилийтараи тIадерзадаь предприятешка йохкаргья керда конструкторски технологически отделаш а лаборатореш а, йолаш яраш чIоагI а ергья, промышленни хIамаш йовзареи цар болх барах хьахинначох пайда эцареи хьакъехьа технически тIахьожама отделий доархIам лакхбергба. заводашеи фабрикашеи къоастадаь инженерно-технически керттера гIулакхаш бетта йолча хана чу ерригача производственни участкайи технически службайи балхага хьежжа хургдолаш бокъонца оттадергда, хIаьта иштта продукце ца талхаш йоаккхаргйола а продукцена деча гарантийни тешалий а ханаш оттаяьй.

Промышленни хIамаш дикагIа хьаяреи цар ца талхаш йоаккха ха йIаьхъяреи декхар кхоачашдаро дIадехаргда комплектах йола хIамашн материалаши вIаши лоаттаярца а Iилма-технически конструкторски балхаш кхоачашдарца а вIаши дувзаденна долча промышленносте доакъой дуккхача экономически районийн исследовательски, конструкторски, проектни организацейи предприятей производственни а технически а бувзамаш дIахо а чIоагIделга.

Промышленносте ерригача экономически районий къахьегамхошка кхайк тхо юкъарча низаца кхы а чIоагIагIа советски фабрично-заводской марка сий лакхдергдолаш, промышленни продукци дикагIа а тешамегIа а хилийтара тIехьа лоаттабеча къовсама юкъе дика дакъа лаца тIахьехаш.

Кхоачашъяргеи технически толашагIа хиларгеи диллача дунен тIа эггара дикагIа йола промышленни продукци халкъа боахама дIахо а дуккхагIа арахецилга Iалашдергда вай!

ЛакхагIа айе ССКП XXII-ча съезда сийна лаьцача социалистически яхьа байракх!

Даькъала хийла коммунизм хьалъеча коталонаш яха вай дог ураувттаду а уж вIашIехьайоаха а Советски Союза Коммунистически парти!

Московски городской совнархоза предприятей болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха собранешка тIаийцад.

ЯХЬЕ ЛАТТ ХИМИКАШ

ССКП XXII-ча съезда сийна Грозненерча химически завода болхлоша лаьца яхь тIехь-тIехьагIа шерлуш латт.

Цу предприяте коллективо валови продукци арахецара ах шера йола план ханал хьалха кхоачашъяьй Даьхенна эзараш тоннаш химически продукташ а луш. Коммунистически къахьегама смена, цеха, бригада, ударника сийлен цIи яккха гIерташ хьинаре къахьегаш ба химикаш. ХIанзале из цIи лелаеш 15 бригада, смена, бIаьннел совгIа саг ва заводе.

Цехашта капитальни ремонт еча массаза а дика къахьегаш хьайоагIа нов. Ю. Ракицкий керте латта коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеш йола бригада. Аппаратурана графикал ши ди хьалха ремонт яьй цо. Безамца, шоай низ ца кхобеш къахьегаш ба бригада слесараш Д. Совь, Ю. Смачин, А. Хизиров, М. Гордон, иштта кхьбараш а.

Иштта ССКП XXII-ча съезда совгIаташ кийчдеш ба завода рационализатораш а. Семилетка кхоалагIча шера 300 эзар сом пайда а луш 800 рационализаторски предложени балха юкъейоалае дош деннад цар. ХIанзале 200 эзар гаргта сом пайда а луш 400 предложени балха юкъейихьай. Хьалхара моттиг лелаеш ба контрольно-измерительни приборий цеха болхлой.

Москвичаша дIадоладаь сийлен пIулакх эггара хьалха хьаллаьцад комсомольцаша Ревунова, Антошкина, Хитняка, Хуторнаяс, кхыбараша. Цар лаьрхIад шоай балха говзал лакхъе, хIаране 50 килограмм металлолом тулъе. ТIаийца декхараш толамца кхоачашду цар.

Оборудованена ханал хьалха ремонт яьй № 32—91 йолча цехе. Из да ССКП XXII-ча съезда цеха болхлоша шоашкара кийчдаь совгIат.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Кердача толамашца

ССКП ЦК XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь денгара-денга дуккхагIа къахьегама толамаш доахаш хьайоагIа Грознерча электроремонтни завода коллектив. Ремонтникий бригадаш (IанзI лакхарча боараме къахьегаш я мехкдаьтта доаккхаш йола оборудованеш тоаеш, дикагIа пайда баргболча тайпара оборудованей оатхалаш эргайоахаш. Цул совгIа заводе ремонтни балхаш а деш сихха тоаду юртбоахама техника лелаеш дола электрически моторашь, доккхий а зIамига а низаш дола электромашинаш, кхы дуккха а тайп-тайпара электрически механизмаш.

Белгалдаккха дезаш да цу бартцхьоагIо йолча коллективо къаьнара технологи кердача технологеца хувцаш, цунга дIабода мах лохбеш, цул совгIа электроэнергии доагами кходеш шерра къовсам лоаттабеш хилар а. ХIара шерра-шера дегIаухаш я завода технически прогресс. Цу хьакъехьа чIоагIа къахьег рационализатораша. Завода массаволча болхлочо чIоагIа сий деш а, дика рационализатор лоархIаш а ва инженер нов. Ляхов. Цун кхалхленца балха юкъе дихьад электрооборудованешта ремонт еча хиланза яргйоаца цхьаццайола механизмаш кердача хьисапе хувцилга.

Уж деррига гIулаккаш дика лелош хилар бахьан долаш валови продукци арахецара йола хIара бетта план тIехкхоачашъю коллективо. Ханал ши ди хьалха кхоачашъяь яьлар из укх шера хьалхарча ах шера план а. Цул совгIа дукха кходаьд доагам а электроэнерги а, лакхъяьй къахьегаме овсарле.

М. ОСМИЕВ.

ССКП XXII-ча съезда сийна къахьегама керда толамаш доахаш хьайоагIа Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода нов. Т. И. Роденкова начальник йолча установка коммунистически къахьегама цIи лелаю коллектив. Съезда сийна къахьегама вахте эггара хьалха эттар йоккхагIа йолча оператора М. К. Татаринцевай смена. Цо лаьрхIар хIара сменах махулла дуккхагIа а дикагIа а мехкдаьтта продукташ яха.

Цунгара хьокхам дIанйцар цу установка тIа болх беча боккхагIа болча операторий нн. Ляувеи Кашафутдиновеи сменаша.

Дукха ха ялалехьа ерригача сменаша доаккха бензин дуккхагIа а дикагIа а хилар. Нормах 150 ден-бус болх бе безача установкага 500 ден-бийсан болх байт коммунистически къахьегама коллективо. Семилетка кхоалагIча шера хьалхарча ах шера план ханал 3 ди хьалха кхоачашйир цо.

СУРТА ТIА: нов. Татаринцевай смена, (аьрдехьара аьттехьа) приборист В. Р. Плетнев, операторашь Р. И. Александрова, Т. Д. Симонян, операторий гIонча А. И. Татарина, приборист В. Ченцов, слесарь В. И. Пропин, йоккхагIа йола оператор М. К. Татаринцева, установка начальник Т. И. Роденкова.

И. ПЛИЕВА тексти сурти.

ДукхагIа доаккхаргда „Іаьржа дошув"

Бейнача бетта дика толамаш даьхад Карабулакерча бурув деттача контора коллективо. Ильина-Губина кулгалдеча бурув деттача бригадо ханал 18 ди хьалха бурув техар № 83 йолча скважина. Цхьан станоко бетта бокъонца тохаш дола бурув планах 531,2 метр хила дезача цига 610,2 метр техар. Г. Черепова кулгалдеча вышкомонтажни бригадо ханал ши ди хьалха хьалйир № 85 йола буровой. Иштта хьинаре къахьийгад Кудрич Ивана кулгалдеча бригада а. Планах йиллача ханал кхо ди хьалха хьалйир цо № 107 йола буровой.

Цу лакхе йийцача бригадай коллективашта шоай заданеш ханал хьалха кхоачашъярах доккхий совгIаташ тийннад.

Дадахача ах шера вышкомонтажни цехо планах 6 буровой е езача 9 яьй.

Цу тайпара йоккха котало яккха цар вIашIехьдаьннад буровой хьаю техника эргаяьккхари йоккхийча блокех пайда эцари бахьан долаш.

«Сунжанефть» НПУ бурув деттараша укх шера хьалхарча яьлх бетта 10 скважина бурув техад. Дикача къахьегама совгIаташца СССП XXII-ча съезда накъа болх тха мехкдаьттахой.

В. ЛУБКОВ,
«Сунжанефть» НПУ инженер.

М. ЗВЯГИНЦЕВ—АГИТАТОР

Каргалински района «Красный пахарь» яхача колхозерча жа Іуша дика ладувгI агитатора Звягинцев Михайла еча беседагеи ешача лекцешкеи. Укх деношка чIоагIа сакъердаме, чулоацам кIоарга болаш яр цо яь Никита Сергеевич Хрущева машар бахьан лоаттабеча къовсама темах йола беседа. Дика кийчвелар агитатор-коммунист сакъердаме. факташ йолаш из беседа е.

Итт шу да колхозе Звягинцева агитатора болх лелабу. хIаьта дика вIашIехьбаькхха а лелабу цо из болх. Хiара беседага дика кийчлу агитатор, хIаьта цу гIулакха мел эша литература деш. Цо йийду «Правда», «Грозненский рабочий», «Сельская жизнь» яха газеташ «Агитатор», «Овцеводство» яха журналаш.

Каст-каста жа доажадеча аренашка жа Іушта юкъе бIаргаго йиш я Звягинцев беседаш еш. Цудухьа даймаи хан-ханнахьа хов царна дунен тIара керда хIамаш. Хiара дийнахьа ше царна дешача газеташ тIара материалаш сакъердамегIа хургйолча тайпара еш цо. Дукха ха йоацаш «Вай колхоза жа Іушта шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачаш мишта ду» яха беседа яьй агитатора. Ше беседа еча хана шоай колхоза вахара юкъера масалаш кхувл нов. Звягинцева. Цудухьа цун беседаш сакъердаме а дика кхетаеш а хул.

Дукха дезаш дика кхоачашду цо шийна тIадилла партийни тIулакх. Цун дешо керда толамаш даха новкъостал ду жа Іушта, хIаьта коллективе дукха а веза из.

Е. ФАРНИЕВА.

ЛЕКТОРА ДИ

Укх деношка ССКП Наьсарен райкома политпросвещене кабинете лектора Ди хилар. Цита гулбеннабар районера лекторашь. ССКП XXII-ча съезда сийна районерча юрта боахама къахьегамхоша тIаийцача декхарий, хIаьта уж декхараш кхоачашдеш цар доахача толамий хьакъехьа, хIанз районе лекционни пропаганда лелаеш йола къамаьл дир гулбеннарашта парте райкома секретара нов. Сагова.

Лекционни пропаганда тоаяра хьакъехьа доклад йир гулбеннарашта парте райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. Беркен-Хаева.

Лекционни балха опыт ювцаш къамаьлаш дир райамбулаторе керттерча лоро нов. Долтмурзиева, хьехархочо-пенсионера нов. Авдеева, хIаьта парте райкома пропагандиста нов. Смирнова ший къамаьл хетадир общественнии Іилмани хьехамаш доаржаделча Общества члений балха.

Иштта гулбеннарашта къамаьл дир ССКП Наьсарен райкома секретара Воронкинеи Общества республикански отделене викало нов. Поцикайликеи.

В. ЕВГЕНЬЕВ.

Бурув деттача хулача аварешта духьал— къовсам!

Деррига советски халкъ санна, Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой а парте XXII-ча съезда баха мабоагIагIара накъа баха социалистически яхь а лаьца къахьегаш боахк.

Промыслашка, бурув деттача вышкашка, цехашка шерра къовсам латт семилетка кхоалагIча шера плана задани ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа. Уж доккхий декхараш кхоачашде дукха рузкъа доаллача Тиркеи Шолжеи довкъашка ду бурув тохара балхаш чIоагIа сихде цеза.

Укх шера республикера бурув детта болхлой 1960 шера техачул 80 эзар метр дуккхагIа бурув тоха декхарийла ба. Хiаьта XXII-ча партсъезда сийна кхы тIа а 3000 метр бурув тоха декхар тIаийцаш лаьттагIара рузкъа лехараша.

Шу доладеннача хана денз во кхокхамаш дахад «Сунжанефтеи» «Старогрознефтеи» мехкдаьтта промыслови управленей кIоарга бурув тохача конторай коллективаша.

6000 метр бурув тохара тIехьара яхь дIайолаьяьча бурув тохара балхий мастер Алексей Печенов («Сунжанефть» НПУ) бригадир волча бригада № 79 йолча скважине ханал хьалха бурув теха яьннай. Цу скважина чура «Іаьржа дошув» кIедж етташ арадувл.

№ 73 йолча скважине 3000 метр гаргга кIоарга мелови кIалхарча гIоанашка бурув тоха болабеннаб бурув детта болхлой, ханал бутт хьалха—Сийлахь-боккхача Октября 44 шу дуза ди тIакхоачаш бурув теха даккха декхар тIа а йийцад. Из болх беш бригадо шийна декхар тIаэц планах 420 метр мара йоацача метте цхьан станокаца 500 метр бурув тоха, балха ханах 90 процент хана чухь овсарле йолаш болх бе.

Цхьабакъда бурув тохара балхаш сихдара чIоагIа новкъарле ю бурув деттача хулача авареша.

Укх шера алхха МагIалбика П-ча конторе авареш дIаяхарга 3000 сахьат е балха ерригача ханах 20 процент дIадахийтад авареш дIаяхарга, 100 эзар сом совгIа (керда ахча) дIадоаш зе а хиннад, тоха йиш хиннанчох 2000 метр бурув ца тохаш а дисад уж бахьанаш долаш.

Авареш хилара бахьанаш бокъонца техкача гучадоал, бурув деттача бригадий членаша шоаш лаьттагIара рузкъа лохаш бурув тохача хана къахьегамеи производственнии дисциплина телхаеш хиларах дуккхагIа йола авареш хулилга.

№ 794 йолча бурув деттача вышке вахте латтача бурув тохача болхлочун нов. Рубашенко 1077 метр кIоарга даха оста дIалувца даьлар, турбобур лерттIа доацаш болх беш дар. Цхьабакъда цо ца социйташ кхы а 4 сахьата болх бир. Из бахьан долаш оста кертера доажъош—шарошкаш скважина забое йисар. Из авари дIайоаккхаш бригадо чIоагIа къахьегаш 156 сахьат доадир.

№ 790 йолча тохкам беча скважине нов. Слободеюка опыт йоаца ший помощник нов. Ермоленко бурув тоха а вита, ше вышка тIара дIаваха хиннав. Цхьа ха йиннача гIолла вертлюг улла муш хьерчабала болабеннаб. ТIаккха веха а веха, бурув юхахостадаьд цо. Цу гIулакхо чIоагIа хьовзабаьб муши грязеви шлангаши. Хьовзабенна муш хьабаста гIерташ 6 сахьат даьккхад. Цу хана чухь бурув детта инструмент забое дIалаьцай. Иштта хьахилар хала авари.

Бурув тохача мастера нов. Вартановеи бурув деттарий Максютаи, Рябыхи бехках № 809 йолча бурув деттача вышка тIа болх талхаш ши моттиг хилар: хьалхагIа инструмент харцахьа чуйодаши тIаккха оборудованега ца хьажарах металлически оатхал скважина забоя чу йожаши.

КIоарга бурув тохача Карабулакски конторе № 75 йолча бурув тохача скважине бурув тохача мастера нов. Ю. Шкуратеи бурув тохача болхлочо нов. Белолипецкеи йоагIача нормал 7 сахьат дуккхагIа оста доаллада бахьан долаш оста дехар — скважина чу йисар ерригa кхоъ шарошкеи оста кIожаши.

Укх гаргарча, итташ йола кIедж етташ мехкдаьтта доагIа мелови скважинаш болх бе йолаялийта езача хана бокхха лоархIам болаш ца авареш вIалла ца хулийташ дIаяхара дош. Вай бурув деттача, болхлоша авареш ца хилийтара гIулакх чехкагIа кхоачашдарах тийша да ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъелга.

Цудухьа мехкдаьттеи гази йоаккхача промышленносте Управлене бокъонца тохк дийнна гIалаташ, бурув деттарий бригадий бехкахи техническеи бахьанехи авареш ца хилийта дуккха гIулакхаш деш да.

Из де лерхIаш бригадий членаша, совещанешка, конференцешка йоашх хиннa йола авареш.

Бурув тохача хана маркхала бурув тоха инструмент дIалувцаргйоацаш скважине чу болча лоабата маркхалах 12—15 процент мехкдаьтта тох.

Бурув тохаш йолча скважинашка болх беча эшача маркхалех кIир тох. Техкача из гIулакх дика хилар цучадаьннад.

Бурув тохача бригадашта дуккхача даькъе новкъостал дергда авареш ца хилийтара балха хьакъехьа профилактически гIулакхий, картай, инструкцей графикаш оттаяро.

Бурув тохача бригадий членаш: мастераш, бурув тоха болхлой, цар помощникаш, кхыбола болхлой Іомабергболаш лаьррхIа йола курсаш яхка лерхI.

Доккхий а сий дола а декхараш латт республика бурув деттача болхлошта хьалхашка. Уж кхоачашдара ерригa чура торонаш гуча а яьха, царех бизза пайда эца беза, производственнии къахьегамеи дисциплина чIоагIе еза. Съезда хьалха яьржача яхье бурув деттача болхлоша доккхий керда толамаш доах.

Р. ТУРЛОВ,
инженер.

СЕРДАЛО
2-гIа оагI. 13 июль, 1961 шу.

Еррига торонаш яле а...

Семилетка кхоалагIча шера план кхоачашъяра чIоагIа къахьийгад Курчалоевски района цхьайолча колхозаша. Цар тIехкхоачашъяьй паччахьалкхенна шура дIаялара ах шера план. Царех я Куйбышева цIерагIа колхоз. Цигарча хьайбаш леладераша ялх бетта план 152 процент кхоачашъяьй. ТIехкхоачашъяьй шоай планаш Ленина цIерахчеи «Керда вахар» яхачеи колхозаша а.

Цу шин колхоза еррига торонаш яр кхы а дуккагIа шура дIаяла. Цудухьа бакъахьа да «Керда вахар» яхача колхоза хьайбаш леладерий балхах къаьстта дийцача. Укх тIеххьарча ханналца из боахам районе дикагIчарех лоархIаш хиннаб.

Доккхий декхараш тIаийцад колхозо. Дояркаша лаьрхIад юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 1700 килограмм шура яккха, паччахьалкхенга 500 центнер дулх, 1170 центнер шура йохка.

Цхьабакъда, дукха кхоачамбоацараш да хьайбаш леладерий балха юкъе. ХIаьта колхоза кулгалхоша кIезига терко ю уж дIадахара. Соахка укх хана яьккачунца нийсйича хIара беттача Iаттагара 373 килограмм кIезигагIа шура яьккхай дIабахача ялх бетта. Из иштта хиннад доаханна лерттIа гIулакх ца дар бахьан долаш. ВIалла а мегаргдоацаш да шурий хьалхара учет Iалаьмате во лелаяр. Цо чIоагIа новкъарле ю дояркашта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяра. Цхьаькха а нийса доацаш дола хIама да цига. Чакхъяькха шура мелае йоагIача доккхий хиннача Iаьсашта цIена шура мелаю. Цу гIулакхо зе дешше а цунга хьожаш саг вац.

Укх шера ялх бетта хIара Iаттагара яькха шура дIалаьрхIача соахкарчул 83 килограмм кIезигагIа хул XX-ча партсъезда цIерахча колхозе а. Лакхе вай йийцача колхозера гIалаташ нийслу цу колхоза фермашка а. Цу боахамашка хIанзалца вIаштIехьдаькхадац детта доахан бийсан доажаделга. Из мел пайдане да дика ховшше а хозийн кулгалхоша дувц бийсан доахан доажаде дезац, бийса поаца я, яхаш.

Хьинаре къахьийгад «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьайбаш леладераша. Дикка тоабеннаб шурий фермай болх. Соахкарчунца нийсйича дIабахача ялх бетта хIара беттача Iаттагара 180 килограмм дуккагIа шура яькхай цига. Бакъда, хIаьта а колхозо 80 процент мара кхоачашъяьц ах шера план. Бетташ 150 етт ба цу колхозе. ДIабахача ялх бетта царех 50 етт мара бехкабац. Цу цхьан колхозе хинна Iац цу тайпара гIулакх. ХIанз а 95 етт бехкабац XX-ча партсъезда цIерахча колхозе, 89 — Ленина цIерахча колхозе. Еррига районе дIабахача ялх бетта 325 етт бехкаб, хIаьта бахканза 466 ба.

Цу цифраша къаьгта хьагойт районерча боахамаша деттача доахана фу тоадараи дебадараи боаггIа лоархIам ца белга. Цу гIулакхо Iалаьмате доккха зе ду деттача доахангара дуккагIа шура яккхара. 95 процент мара кхоачашъяьц районо паччахьалкхенга шура йохкара план.

Еррига торонаш я Курчалоевски района хьайбаш леладерий шоай болх лерттIа тоабе а шура дIаялара тIаийца декхараш толамца кхоачашде а. Уж гучаяха еза.

М. ХАМХОЕВ.

Кабардино-Балкарски АССР. Лескенски района Ленина цIерахча юртболхама артела хьажкIаш чIоаггIа хьувкъаяра мастер йолча, укх шера Ленина орден еннача звеньевой, Сабанчиева Жене участке даькхад ер сурт.

1961 шера 100 гектар хулача лаьттара гектара тIара 100 центнерал кIезигагIа йоацаши 10 гектар хулача лаьттара хIара гектара тIара 150 центнерага кхоачаши ялата лаьрхIа хьажкIаш яха декхар тIаийцад цун звенос.

Звенос баьча балха тешал ду саг къайлавоаккхаш йолча хьажкIаша.

СУРТА тIА: Сабанчиева Женя хьажкIашка хьежаш йоал.

М. Суанова сурт.
ТАСС фотохроника

МАНГАЛ ХЬЕКХА БОАЛАШ ЛАТТ

СОКП XXII съезда совгIаташца накъа бахар духьа Наурски района юртбоахама къахьегамхоша керда социалистически декхараш тIаийцад. Цар лаьрхIад укх шера 1850 тонн дулх, 5115 тонн шура, 2400 эзар фуъ, 650 тонн тха паччахьалкхенна дIадала.

Цхьабакъда, уж сийлен декхараш кхоачашдара дикка доакъар кийчде а деза. Цудухьа наурцаша дукхагIа дIайийнай укх шера хьажкIаш, суданка, магар. БIаьстийи аьхкийи шортта дийлхача догIаша тоа а яь дIаоттаяьй доакъарийна дIайийна культураш.

ХIанз района колхозашкеи совхозашкеи сихбенна лел мангала болх. «Красное знамя» цIи йолча колхозе (станица Николаевская) вIашагIъеллай духьала доакъар кийчдара лаьрхIа бригада, говза механизатор Андрей Иванович Фалько керте а волаш. Из бригада хIанзале 2000 гектара тIара буц (дIайийнар а, эрий тIаяьннар а) хьекха яьннай. Балха овсарле къаьстта лакха хиларца белгалъяьннай коммуниста Василий Абрамович Заморехина агрегат. БархI сенокосилка тIехьа а йолаш «ДТ-54» яхача трактороца нов. Заморехина дийнахьа норма 50 гектар йолча 90 гектар хьокх. Шо-шоай сенокосилкаш тIа дика болх бу В. Фалькос, И. Москаленкос, А. Стеценкос, кхыбараша.

Дика болх барах Заморехина агрегата дукхаза а совгIаташ тийннад.

Нов. Заморехина агрегатал тIехьаюсаш яц йол гулъеш йола тракториста Г. Ковалева агрегат а. Нормага диллача 60 гектара тIара йол гулъе езача 130 гектара тIара гулъю цо, хIаьта цкъаза из цифра кхы а лакх а лу. Касарех токхораш еш болча М. Евсюкова а, В. А. Перелыгина а массаза тIехкхоачашъю нормаш.

Йол хьакхари, цох токхораш яри—доакъар кийчдара балха юхьиг мара яц. АргIаш а даь, Iана кийчъяь йол дIаоттаяр да керттердар. Николаевски колхозникаш хьожаш ба йол хьакхареи аргIаш даь из вIашкатохареи балхаш вIаштIехь-тIехьа леладарга. Из болх къаьстта дика лелабу Д. Бут тракторист волча стогомета коллективо.

Йол хьакхара болх дика вIашагIеллаб «Россия» цIи йолча колхозе а (станица Мекенская). Укхаза планах 4000 гектар йол хьакха езача хIанзе а 3916 гектар хьекхай. Механизатораша К. Цимлянске, И. Воробцова, кхыбараша а цаI ах — шиъ норма кхоачашъеш къахьет.

Йол хьокхачар санна хьинаре болх бу аргIаш деш болча колхозникаша а. ХIанз 3000 тектара тIара хьекхача аьлах аргIаш даь баьннаб уж.

Района кхыча боахамашка санна дика я «Россия» цIи йолча колхозера хьажкIаш.

— Укх шера мошача доакъарийна лаьрхIа дIайийнача хьажкIех хIара гектара тIара 300 центнер яккха хьожаргда тхо. — йоах правлене председателе нов. Токарева. — Оаха тIаийцача декхарел дикка совгIа хул уж тIаккха.

ХIанзе а 500 тонн дика хьажкIий силос дIаелла колхозникаш.

Уж толамаш дахара гIо ду къахьегамхошта юкъе политико-массови болх дика оттабаь хиларо. Бригадашка агитатораша газеташ а журналаш а деш, вай республикера а мехкара а керда кхоамаш дIа а довзийт царна, доазол дехьарча гIулакхех лаьца къамаьлаш ду. Хан-ханнахьа арадувл бригадашка къахьегамхой болх кхьахьокхаш дола пенгазеташ а.

Р. БОГДАНОВ.

ЦIерах лораде ялаташ

Ялат кхача а кхелехь, цIи ялара духьал кийчо еш деча гIулакхий боккха лоархIам ба ялат цIерах лораделга.

Цхьабакъда, ялат чуэцача хана а дицдалийта йиш яц цIи ялара духьал кийчо елга.

ХIанз къаьстта атта цIи яла тарлу, цIерах бола кхерам боккхагIа ба.

ХIаьта цхьайолча моттигашка башха теркам боацаш дитад ялат чуэцача хана цIи ялара духьал деш дола гIулакхаш. Масала, Гудермесски района «Дружба» яхача совхозе комбайнерашта дIайовзийтаяц цIи ялара кхерамах йола инструкцеши правилаши, цхьайолча машинаш тIа цIи йоаергаш оттаяьяц, автомашиний водителаша уж дIаийца дукха ха йоллашехь, уж йоацаш болх а бу.

Шаьла района «Джалка» яхача совхозе цIи йоае эша пожарни автомашина а яц, е цунца хила беза нах а къоастабаьбац. Ший лоIамера пожарни дружина вIашагIтехаяц.

Кхай тIа цIи яргйоацаш ялат чуэцача хана колхозхошта, механизатораша юкъе хадданза кхетама болх бе беза. Ялат чуэцаш даим цаIаш бола нах ца хила тарлу, цудухьа цIи яргйоацаш болхлошта юкъе хадданза кхетама болх бар боккхача лоархIаме да. Цу хана станашкеи бригадашкеи дукхагIа беседаш е еза.

ЦIерах ялат лорадергдолаш болх чакхбаккха хала да общественноста новкъостал доацаш, шоай лоIаме йола пожарни дружинаш, района ший лоIамерча пожарни дружиний актив оарцагIъяккха еза.

Ялат чуэца доладеннача хьалхарча деношкехь а болх дика дIаболабаьб Сунженски района цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи йолча, кагирхоех вIашагIтехача, дIа-юха ухача пожарни постана, ялат цIерах лорадара новкъостал ду цар.

Ялат цIерах лораделга чакхдалийта дагIац алхха ялат чуийца даларца. дайта йиш яц.

Ялат цIерах лораделга чакхдалийта дагIац алхха ялат чуийца даларца.

Ялат чудола складаш, базаш, элевораш даим цIерах лораеш хила еза.

С. КОВАЛЕНКО,
М. ВОРОБЬЕВ.

Оаха яздаьчун ларах

„ЦIенхаштта тоабе беза болх“

1961 шера 29 июне «Сердало» газета тIа «ЦIенхаштта тоабе беза болх» аьнна керте а яздаь араяьккхача корреспонденцех лаьца ССКП Шелковской райкомо хоам бу:

«Корреспонденце тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадоахаш, гIулакхаш деш я ССКП райкоми райисполкоми. 1 июль тIанхоачаш районо паччахьалкхенга дехкад 6646 центнер дулх. Ах шера йоагIа план 121 процент кхоачашъяьй, Ленина цIерахча колхозо дулх дохкара гIулакх сихдаьд. 1080 центнер дулх дехкад, ах шера план 144 процент кхоачаш а еш.

Шура якнхара гIулакх вогIа латт. БIаьсти денз хьа екъа ха оттарах буц дика а ца хулаш, доахана шура кIезига тийннай. ХIаьта а оарцагIадаьнна, ах шера йоагIа шура йохкара план 90 процент кхоачашъяьй. Корреспонденце тIа критика еш хиннача Ленина цIерахча колхозо кхоачашъяьй из план 84 процент. ССКП райкомо колхоза правленена тIадиллад кхоачаш доаца детта доахан дикагIа долча шинарех меттаоттаде аьнна. Иштта указани еннай кхыча боахамашта а.

Дахка доахан Iахара дисар дIадаккха лерхIаш, ССКП райкома бюрос Сталина цIерахча колхоза правлени декхарийла яьй фуннагIа даь а осеменителаш хьалъяь яха. Уж хьалъеш латт.

Цхьайолча колхозаша Iалашъяьй дикача фух йола бугIаш».

«ТЕССА ДИТАД ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ»

1961 шера 25 июне «Сердало» тIа араяьннача «Тесса дитад лоархIаме гIулакх» яхача корреспонденцех лаьца связа Грозненски контора начальника нов. Гусева хоам бу:

« Техкача гучадаьннад, Октябрьски районе (связа 2 отделени) почтальоний къахьегам аттача баккха лаьрхIа ехкача опорни пунктех связа отделене начальника нов. Т. В. Демидовай бехках пайда ца эцар. Уж тайпа гIулакхаш леладар могийтарг ца хилар дIахайтад цунга.

Опорни пунктех пайда эцаргболаш а 1961 шера 29 июне денз царна почта тIакхухьаргйолаш а гIулакх вIаштIехьдаькхад».

«ДОАГГIАЧА БЕССА ГIУЛАКХ ДАЦ ТIАЯЬННАЧА КУЛЬТУРАШТА»

1961 шера 4 июне арадаьннача «Сердало» газета тIа «Доаггiача бесса гIулакх дац тIаяьннача культураштa» аьнна керте а яздаь араяьннача корреспонденцех лаьца ССКП Шалински райкомо хоам бу:

ССКП райком оарцагIа а яьнна, «Джалка» яхача совхоза № 1, 4 йолча отделеней хьажкIаши шекара свеклаи дIайийна участкаш оасарах цIенъяьй. ДIахо а цу культураштa гIулакх деш да, хьажкIаш а шекара свекла а лерттIа дегIайоагIа».

ПИСЬМО ГАЗЕТА ТIА ДАЬККХА ДЕЦЕ А

Наьсарен районерча тха газета дешархочо нов. Могушкова 20 июне «Сердало» редакцега яздора:

Дика хьажкIаш хьийкъай IаьлиЮрта. Шоай низ, хьинар ца кходеш оасар деш болх бу наха. Цхьабакъда, —яздора нов. Могушкова,—укх тIехьарча шин бетта алапи деннадац хьажкIашта гIулакх дерашта.

Из письмо оаха «Назрановский» совхоза директорага дахьийтар. Нов. Воробьева язду: «Отделенерча берригача болхлошта апрелеи майи бетта алапи дIа ца луш моттиг нийсъеннай. ХIанз цу бетташка тIадиса ахча дIа а деннад, отделенешкара отчеташ хьачункхьачача дIалургда июнь бетта доагIа алапи а».

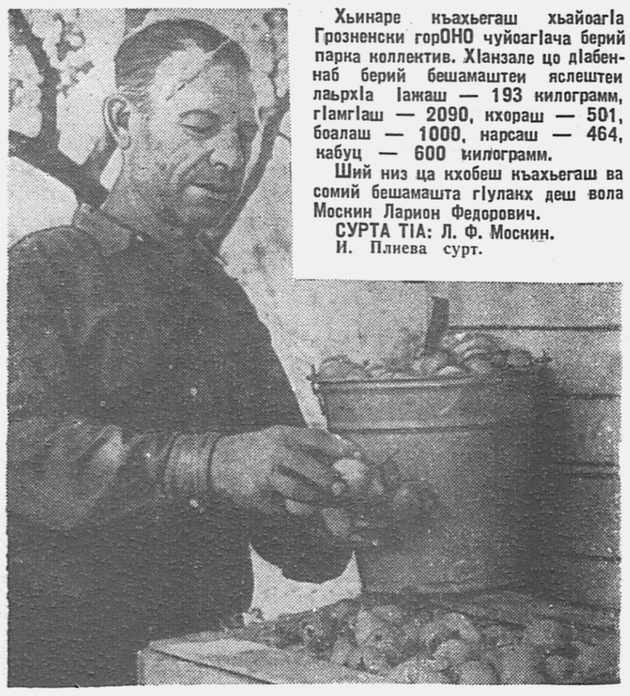

Хьинаре къахьегаш хьайоагIа Грозненски горОНО чуйоагIача берий парка коллектив. ХIанзале цо дIабеннаб берий бешамаштеи яслештеи лаьрхIа Iажаш — 193 килограмм, гIамгIаш — 2090, кхораш — 501, боалаш — 1000, нарсаш — 464, кабуц — 600 килограмм.

Ший низ ца кхобеш къахьегаш ва сомий бешамашта гIулакх деш вола Москин Ларион Федорович.

СУРТА тIА: Л. Ф. Москин.
И. Плиева сурт.

100 жийна тIехьара — 117 Iаьхар

Наурски районе дика вовзаш ва «Терский» совхоза воккхагIа вола жа Iу Алиев Мухьмад. Цо жеца болх бу дуккха а шераш даьннад. Дика Iомабаьб цо из болх.

Доккхий декхараш тIаийцад нов. Алиев семилетка кхоалагIча шера. Жа Iуно лаьрхIадар хIара 100 жийна тIехьара 115 Iаьхар хьалкхебе а, хIаьта хIара устагIана тIера пхи килограмм тха даккха а.

Искусственни осеменени яр лерттIа чакхдаккхари жена доаггIача бесса гIулакх дари бахьан долаш Алиев Мухьмада вIаштIехьдаьннад тIаийца декхараш сийленца кхоачашде. ХIара 100 жийна тIехьа хьалкхебаьб 117 Iаьхар, хIара устагIана тIера ялх килограмм тха а даькхад.

— Денна дош кхоачашде гIерташ, —дувц Мухьмада, — чIоагIа къахьийгад тха бригадо. Доккха новкъостал ду тхона районе гIорбаьннача жа Iуй Плотниковеи, Пасмурновеи балха опыт Iомаяро, кердадар балха юкъе кхувларо.

Б. БУЗУРТАНОВ.

Дийнахь-бус 1114 грамм тIакхет

ССКП XXII-ча съезда дика совгIат кийчдаьд Грозненски района № 2 йолча совхоза юрта совета депутат А. А. Сидорюк керте латтача хьакхий-товарни ферма коллективо.

Деннеи-буси планах 400 грамм дулх тIакхета дезача хIара хьакхийна 630 грамм тIакхет. ХIаьта дикагIа йолча свинарка А. Е. Ереминас лелаеча хIара хьакхийна 1 килограмми 114 грамми тIакхет. Иштта дика къахьийгад свинарка А. Королевас, свинараша И. Цыбина, Я. Ткачева, ездовойс А. Мадалова.

Ферма коллективо ший низ ца кхобеш болх барах, совхоза вIаштIехьдаьннад паччахьалкхенна дулх дIадалара ах шера йола план тIехкхоачашъе. Паччахьалкхенна планах 100 центнер дулх дIадала дезача 1052 центнер деннад, 910 хьакхий дар а луш.

Е. САРАНЦЕВА.

Хьунаш лораяр доккха паччахьалкхен декхар да

РСФСР-а Лакхехьарча Совета IIIча сессе тIаийцача Iалам лорадарах долча закона боккха лоархIам ба халлъа боахаме.

Нохч-ГIалгIайче йIаьхий я хьунех. Кавказа лоамий довкъащеи Тирка йистерча аренашкеи дукха йоккхий хьунаш я. ЧIоаггIа мах бола тайпа хьунаш я республике яраш поп, наж, хьех, кхыяраш а.

Укх тIеххьарча шерашка республике эзараш гектараш тIа дIаегIай керда хьу, цунца 2 эзар гектар доккхий бIараш а долаш. БIар чIоагIа пайдане да: доккхача бIара тIара 300 килограммага кхоачаш бIараш доал, хIаьта цун дахча мебель еча эггара дикагIчарех я.

Пайда ца эцаш яьсса ихкача моттигашкеи хьу тийдачеи дуккха а керда хьу дIаегIай.

Укх шера доккха зе хиннад республика хьунашта. Эзараш гектараш хулача хьун тIара гIа диад зе деча садоаллача хIамаша, нIанаша. Из лазар эггара хьалха гучадаьлар Шелковской районе. Миллионаш долча нIанаша тIа а лета, гIа диар.

Управленера кулгалхой дIа-юха хьайна балалехь хьунаш йоаю садоалла хIамаш дуккха гучаяьлар Первомайски, Веденски, Шалински, Советски, Ачхой-Мартановски районий хьунашка. Шелковской районе хиннарел а вогIа дола тайпа нIаний дар цу районашка хиннараш. Советски районерча лесник нов. Каурнакаев волча 52, 53, 54 кварталашка а кхычахьа а гаьнаш тIарча гIан метта тIалета нIанаша баь маза бар. Эса чIожа, Мужеча водача новкъа май бетта хьун тIа нIаний маза мара кIама дисадацар.

Дикка тIехьабаьккха болабаь бале а, нIаний доадара болх дIаболабир хьун боахама Управлене. 10 процент йолча дустаца кийчъяь молхаш техар 4 эзар гектара тIа. Цхьабакъда из нIаний лазар кхийттача хьуна эIаммига дакъа мара дац.

Доккха беркат даьлар хIанз дийлхача догIех. Цар IоцIенйир хьу нIанех, уж лаьтта лийгар. НIаний цхьан моттигера доадарах кхоачам хургбац.

ХьатIа доагIача шера «Нажа даьри дерг», «гIа дуа пяденица», «Нажа гIа хьерчадер» яха нIаний дуккха долалургда, нагахь санна 10 май тIакхачалехь шоай ханнахьа уж дIа ца доахе, доа ца дойя, цар Iалаьмате доккха зе дергда хьунашта. ХIаьта хьатIа доагIача шера а нIаний дойя, дIаегIа къона хьу йовр кхерам ба.

Натахь санна 1961 шера шоай ханна нIаний доадара гIулакх даь даларе, хьатIа доагIача шера уж хIалак аттагIа дулургдар. ХIанз дукха хIама эш уж доаде, нIаний хиннача хьун цхьан гектара тIа 12-гара 16-га кхаччалца килограмм ДДТ яха дуст эш.

Республика хьун боахама Управлене ханнахьа йийчо е еза хьатIадоагIача шера хоттадала кхелехь, кьуна зе далехь, нIаний доадаь дIадаха, уж доаде мел эша химикаташ, уж дIатоха хIамаш, кхы мел эшар Iалашде деза.

Н. ЛЕПОРИНСКИЙ.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ КЪОНАЧА ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАША

Доккхий декхараш да ССКП ЦК январски Пленумо юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаьраш. Из дика кхетадеш ба Урус-Мартановски района «Предгорный» совхоза шоллагIча отделенерча комсомольско-кагирхой шурий-товарни ферма къахьегамхой. Боккхача кхетамца шоай болх вIаштIехьбаьккха хиларах тIаийца социалистически декхараш кхоачашде вIаштIехьдаьннад цар.

Укх шера ферма къахьегамхоша лаьрхIадар хIара Iаттагара 2400 килограмм шура яккха. Ялх бетта баьча балхага хьежача гучадоал денна дош кхоачашдеш уж хилар. ДIадахача ах шера хIара Iаттагара 1347 килограмм шура яькхай цар. Кхы дIахо йодача хана а къахьегама овсарле лакхъеш махулла кьайбай продукташ дукхагIа йоахаш дIабахьа дага ба уж шоай болх. Мишта вIаштIехьдаьннад ферма тIарча къахьегамхой уж толамаш даха?

Диззача шера (къаьстта Iана хана) лаккхарча боарамах доахангара шура яккха вIаштIехьдаьннад цар масса дола тайпа доакъар лерттIа Iалашдаь хиларах. ХIаьта бIаьсти йоаллаше а доахан доажо дика моттигаш кийчйир цига. Цу моттигех пайда дикагIа эцаргболча тайпара доажа а ду цар деррига хьайбаш. Доахан дика доажаду отделене дикагIболча скотникаша Астемиров Iаддал - Хьамидеи Саидов Загидеи. Уж доажадарал совгIа шоай новкъосташта а чIоагIа тIо ду цар. Деннеи буси, ха миччa бесса латте а дикагIдолча тайпара доаханна гIулакх дIакхачийта гIерташ ба уж.

Дукха ба ферма тIа зоотехнически кхетамца гIулакх деш; доахангара шура яккхара къаьстта доккхий толамаш даьха дояркаш. Царна юкъе хьалхагIа цIи яккха езаш я Солнышкина Нина. Цо гIулакх деш 19 етт ба. Ялх бетта хIаранегара 1656 килограмм шура яькхай цо. Из кIезига котало яц. МоллагIчоа хов уж санна дола толамаш даха атта доацилга. ХIаьта а шийна хулачох хало ца хеташ, денгара ди массаза доал балха говзал лакхъеш хьайоатIа из. Ший балха говзал лакхъярал совгIа ферма тIарча къонача дояркашта а доккха новкъостал ду Нинас. Уж бокъонца Iомабенна бовллалца вIалла Iац из цар доахан массаза детт а уж мишта дийттад а ца хьожаш.

Иштта балха говзал йоккха йолаш я ялх бетта хIара Iаттагара 1517 килограмм шура яькха Томилина Ольга а. Цо а доккха новкъостал ду шийцарча доярка шта.

Октябрь бетта хургйолча вай хьамсарча парте XXII-ча съезда сийна шоаш тIаийца декхараш ферма болхлоша сийленца кхоачашдергхиларах шеко яц.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
тха собкор.

Дика къахьегаш я Урус - Мартановски района «Горец» яхача совхоза комсомольско - кагирхой шурий - товарни фермера Iаьсий леладер, юрта Совета депутат Бутьева Паллада.

Ах шера 40 Iасилг хьалхедаьд цо. Планах 500 грамм дулх тIанхетийта дезача денни буси 700—800 грамм тIанхетийтад Палладас леладеча хIара Iасилга. Юкъера лаьрхIача Iасилга дозал 90 килограмм дар.

ССКП XXII-ча съезда сийна цхьаккха Iасилг ца долийташ хьалхеде дош деннад Бутьевас.

СУРТА тIА: Iаьсий леладер Бутьева Паллада.

И. ПЛИЕВА
тексти сурти.

Хьалхле лелаю комсомольцаша

ССКП XXII-гIа съезд хьаелла аьнна январски Пленумо баьча соцамо дегаш чIоаггIа гIоздаьха ба миллионаш бола советски нах. Шерра йоаржаяьй цар социалистически яхь.

Назрановски района бIаьш болча комсомольцаша—кагийча нахеи мехкарашеи Москверча кагирхоша дIадоладаь гIулакх хьал а йийца, ши-шийгара къахьегама совгIаташ кийчду парте съезда. Царех лукхагIабараша ханал хьалха, 17 октябрь тIакхоачаш шера йоагIа производственни задани кхоачашъе декхар тIаийцад.

Массанахьа а йийлла еча комсомольски собранешка чIоаггIа дувца а дувцаш района комсомольцашеи кагирхошеи доккхий социалистически декхараш тIаийду.

Масала, Совнархоза № 11 йолча СМУ комсомольцаша укх шера декабрь бетта продукци арахецаш хургйолча «Электроинструмент» яхача завода цхьоалагIа цех а яь йисте йоалача объекташта шефски новкъостал де декхар тIаийцад.

ХIара комсомольца декхар тIаийцад ССКП XXII съезда сийна производственни план дика а 130 процентал кIезигагIа йоацаш а кхоачашъе. Цул совгIа еррига комсомольски организаце дош деннад дешар ховш воацача 40 сага дешар Iомаде. ХIаьта комсомолка Рябошапко Верас дешар ца ховча тIалгIай 13 кхалсага дешар Iомаде декхар тIаийцад. Съезда иштта кхы а дукха совгIаташ кийчде лаьрхIад комсомольцаша, керда завод юллаш боахкараша.

Наьсарен-Вокзалерча мельзавода комсомольцашеи кагирхошеи шоашкарча техникаца авари ца еш болх бе декхар тIаийцад, хIаьта цхьаццаболча комсомольцаша комсомольски организаце секретара Мальсагов Iалихана лаьттан кIалхарча транспортерни галерейна йизза ремонт яь йистеяккха, комсомолка Ноздрачева Ларисас гIалгIай 2 йоI комсомоле яха кийчъе, комсомольца Хулатова воккхагIа волча вальцевой говзал Iомае, комсомольцаша Даскиева, Шадыжева, Арсельгова спортивни майда яь йистеяккха, мельзавода клуба шефски новкъостал де лаьрхIад.

Района совхозашка хьажкIаш лелаеча къонача болхлоша лаьрхIад къахьегама толамаш даьха съезда накъа баха. «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене хьажкIаш лелаеча Мальсагов Османа декхар тIаийцад кулгашца къа ца хьегаш беррига болх машинашца беш 220 гектар долча лаьттара хIара гектара тIара 65 центнер фуальъяьха хьажкIаш яха, цул совгIа Наьсарен-Вокзалерча цхьайтта шера дешара школерча дешархой производственни бригадана хьажкIаш лелаеча шефски новкъостал де а.

Съезда дика накъа баха кийчлу районера хьайбай боахама къона болхлой а. Шийгара Iаьсий цхьаккха ца долийташ хьалкхеде лаьрхIа къахьегаш я Острякина Таиса. Комсомолкашта юкъе из цаI я Iатта кIалтувсаш Iаьсий докхадеш. Укх шера цхьаккха Iаса далийтадац цо.

Комсомольцийи кагирхойи хьаккхий - товарни фермо съезд хьаелла ди тIакхоачаш йорста а яь, хIара яр дийна йолаш эзача 70 килограмм хургйола 1200 хьакха паччахьалкхенна дIаяла декхар тIаийцад, цул совгIа коммунистически къахьегама ферма яха цIи яккха лоаттабеча къовсама юкъе яха а я из ферма. Цу ферме дика цIе уголок, вIашагIъелла ший художественни самодеятельность, хьалтъяь йистейоалаш латташ керда клуб я.

Къахьегама дикача толамашца дог гIоздоах «Октября 40 шу» яхача совхоза ТIой-Юртарча отделене МТФ къонача дояркаша Мусиева ВахIидата, Дударова Замирас, Албакова Зоалдусхана, Укх шера шоашкарча доахах хIара Iаттагара 1700 килограмм шура яккха декхар тIаийцад цар.

Шоаш денна дош сийленца кхоачашдеш ба мехкарий. Ялх бетта ВахIидата, шийгарча 21 Iатта хIаранегара 1100 килограмм совгIа шура яькхай. Шоай декхараш тIехкхоачашду цун новкъосташа Замираси Зоалдусханеи а.

Дукха езача парте съезд хьаелла ди тIакхоачаш шера йоагIа план кхоачашъе лаьрхIад къонача дояркаша.

И. ЧУНИХИН,
ВЛКСМ Назрановски райкома секретарь.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Уйла ейташ дола сурт

НЬЮ-ЙОРК, 9 июль. (ТАСС). «Советски тІема низ дог тохадолийташ хьахьокхар», Уйла ейташ дола сурт» — иштта мах бу американски информационни агентствай московски корреспонденташа СССР Фецарча Флота ден сийна хиннача доккхача авиационни цІейн.

«Кхы еце а, итт керда тайпа самолет хургьяр хьахьекхар», — язду ЮПИ агентства корреспондента Шапирос. «Цхьабакъда, — йоах цо аІахо, — царех цхьаяраш бІаргаейра а ца оалаш кезар ала дезаш яр. Татал сихагІа йола керда гаьнарча а юкъерча а моттигашка кхоачаш йола бомбардировщикаши реактивни истребителаши тІоа согаш санна тІехлелхар йийкхача сигала гІолла, цІей дездеча хиннача кхыча мехкашкарча тІема атташей турмалаш тІанийсъе кхелхьа къайла а лелхаш».

Берригача американски корреспонденташа хьадувц малхбузехьарча тІема атташешта хийттараш вІашагІа а теха, Москверча ВІашагІкхийттача Штатий фецарча тІема атташе полковника Мелвина Нилсэна аьнна дешаш: «Из чІоагІа уйла дег чу йоссаеш сурт дар. Эрсий массайола тайпа самолетий классаш дегІакхувлаш болчоа тара да. Цхьан моттиге латтац уж».

„Хьаькъалера гІулакх дара тІахьийхар Хрущева“

НЬЮ-ЙОРК, 9 июль. (ТАСС). «Срочно», «Молния» — иштта белгалонаш яь да военни академей выпускникий сийна Кремле яьча приеме СССР Министрий Совета Председателе Н. С. Хрущева даьча къамаьла хьакъехьа американски информационни агентствай хоамаш. Укх дешашца дІаболабу ший хоам ЮПИ агентства: «Германеца машара договор дара йолча правительствашта керте латтарий совещане шийца цхьана дакъа лацара президент Кеннедии кхыбола малхбузехьара кулгалхойи тІахьехаш тахан каьхат дайтад советски премьеро».

Цхьаькха хоама тІа йоах: «США, Англе, Франце лидераш тІахьех Никита Хрущева хьаькъалера гІулакх дара а Германеца машара договор деча дакъа лацара а».

Долчча бесса Н. С. Хрущева къамаьл кепа детташ арадоахаш я агентстваш.

МАШАРА ДОГОВОР ДАРА ДУХЬАЛА ВА АДЕНАУЭР

БОНН, 10 июль. (ТАСС). Хоржамашта хетаяь Мюнхене хиннача йоккхача митинге ше къамаьл деш ФРГ канцлера Аденауэра дийцар Германеца машара договор дара духьала, гитлеровски Германеца тІом беча дакъа лоацаш хиннача мехкий машара конференци гулъяра духьала ше хилар.

Кхерам тІатасса тІерташ къамаьл дар канцлера даьр. Ер шу чакхдоаллаш «цІенхашта ханаш» оттаргья а аьнна, хІанз Малхбузен Берлине латта вІаштІехьдоаца гІулакхаш Іадда дитара тІехьа къамаьл дир цо. Цу деша малхбузехьара державаш «тешшаме вайгахьа я» аьнна хьа а хьийна, малхбузен германски харжархой тІахьийхар Аденэуэра цу державаех а ФРГ правительствах а «тешара».

Мюнхене Аденауэра даьча къамаьло тешшаме хьахьекхар, дерригача дунен тІа а, цу даькъе Малхбузен Германе чухь а, тІом сецачул тІехьагІара гІулакхаш машарца къоастаде бола безам лархІа ца ловш ФРГ правительство хилар. Шоай тІема планаш йохар а кхераш, ФРГ канцлера безам ба кхохкам лоаттабе а тешам ца хилийта а.

«ШПИОН» УРАГІАЙОХАЕННАЯЦ

НЬЮ-ЙОРК, 11 июль. (ТАСС). Пойнт - Аргуэлльора (Калифорния) ЮПИ агентства беча хоамах, селхан цига «Мидас-ШІ» яхача тайпах йола «спутник-шпион» сигала яхийта гІортарах аьттув баланзар. Лаьрххіа фоторазведка е аьнна чуоттаяь оборудовани а йолаш йола спутник орбита тІа яккха езаш йола факета болх ца беш сецар, хІаьта еррига система а стартови площадкера хьалгІаттанзар.

Малхбузерча Германе арми — бундесвер — дуккагІа хулаш латт. Хьалха хинна гитлеровски военно-начальникаш болча цун инаралаша дІадех арми атомни герзаци вай ханарча тІема техникацеи. Іалашъяр. Америка ВІашагІкхийттача Штаташа новкъостал ду ФРГ-а арми тІема гІирсаца кийчъяра. Е сурт дІадоаржаду Малхбузерча Германе ДПА агентствас. «Хьанна моттаргдар 1945 шерал тІехьагІа американски салташа танкаш тоаеш немцашта новкъостал дергда,—бегашха йоах агентствас. Тахан НАТО долаш да из хІама, йоах дІахо ДПА. Укх сурто ше хьагойт ше фу сурт да.

ТАСС фотохроника

КЕРДА КНИЖКАШ

Дукха ха йоаццаш Нохч-ГІалгІай республикански книжни издательствас «Нохч-ГІалгІайчен экономикеи культуреи дегІайоалаяра тІехь кхалнаха лоаттабу къовсам» яха брошюра арахийцад.

Керда арадаьннача брошюра тІа кепа техай ССКП Нохч-ГІалгІай обкома секретара О. А. Чахкиева «Кхалнах — халкъа боахаме боккха низ» яхачеи ССКП Ножай-Юртовски райкома секретара Г. З. Межидова язъяьча «Нохчийн гІалгІайн кхалнаха хьинаре дакъа лоац къахьегаме» яхачеи статьяшта.

ДІахо брошюра тІа кепа техай кхалнаха юкъе партийни организацеша лелабеча балха опытах, ССКП январски Пленума решенеш кхоачашъяра республикерча кхалнаха хьалхашка латта декхараш дувцача материалашта. Цул совгІа вай республикерча кхалнахага Нохч-ГІалгІайчен кхалнаьха кхоалагІча съезде даьча кхайкарала а кепа техай. Брошюра дохкаш хургда массайолча книжни тикашка.

Иштта арахийцад республикански книжни издательствас кепа теха лоацца эрсий — нохчий — ГІалгІай общественно-политически терминай словарь-справочник.

Керда арадаьнна словарь-справочник кийчдаьд Нохч-ГІалгІай истореи, меттеи, литератураи Іилма-тохкама института бОлхлоша. Словара тІа кепа техай дуккагІа йолча хана юкъе кхувлача общественно-политически терминаштеи, иштта кхыдолча къаьст-къаьстача дешаштеи. Цу тІа язъяьй словарь леладара правилаш.

Ю. ОЛЬГИН.

Кхашкарча стане оттайир спектакль

Селхан дийнахьа 12 сахьат даьнна ха яр Грозненски районерча «Новый быт» яхача колхоза стане кхашка болх беш бола къахьегамхой гулбелнача хана. Делкъийга хІама диа уж боалача юкъа стана юххе вІашагІъелла яьлар сцена. ЧІоагІа дог гІоздаьнна бар колхозникаш, хІана аьлча цу тайпара оттаеча спектаклага нагахьа мара хьажа торо хилацар цар.

Юххера а еррига кийчо яь яьлар. 200—220 саг вагІар лаьтта Іохайна. Йолаелар Ленинградерча А. Н. Островске цІерахча театральни институтерча Нохч-ГІалгІай студе оттаяь А. Закеи И. Кузнецовеи язъяьча «Ши бос» яхача пьесах йола спектакль.

Из санна йолча моттиге спектакль оттаелга керда гІулакх дар хургболча артисташта, цІаккха нийсденнадацар царна цу тайпарча «аудиторе» спектакль оттае. Цудухьа тамаш а яцар царех цхьабараш чІоаггІа дагахьа сатем боацаш хилар.

Цхьабакъда еррига уйла тІаяхийта ладувгІаш баьгІарашта дІабІара хьежача хала дацар из спектакль а ловзаш бола къона актераш а царна дукха безаш хилар кхетаде. ХІара сцена йисте яьлча чІоаггІа тІоараш тохар зрителаша.

Иштта чакхъяьлар Ленинградски театральни института студенташа хьалххара юрта боахама къахьегамхошта, цар болх бечча метте, оттаяь спектакль, иштта дика вІаштІехьъяьккха дІайолаелар института воккхагІа волча хьехархочун А. Х. Хамидова хьалхаленца вай республике дІахьош йола производственни практика.

С. СЕРГЕЕВ.

ИРКУТСКА 300 ШУ ДИЗАРГА

Иркутск. Карла Маркса улица. М. Минеева сурт. ТАСС фотохроника

Заочникий сесси чакхъяьннай

Укх шера Нохч-ГІалгІай педучилищерча 4-ча курса виъ бІаьннел совгІа болча студенташа 10-ча июле кхачалехьа дика чакхъяьккхай аьхканара заочни сесси. Къаьстта дика дешаш, экзаменаш тІехдикеи дикеи дІаелар студенташа А. Ачурхаджиева, М. Куртоева, И. Хамхова, М. Татиева, иштта кхыбараша а

Дешара шу а аьхканара сесси а чакхйоаккхача чІоагІа новкъостал даьд студенташта эрсий мотти литературеи хьехача хьехархочо Е. Шабельскаяс, арифметика методика хьехача Хь. Дудаева, нохчий метта методика хьехача З. Джамалханова, иштта кхыболча хьехархоша а. Заочникий дика йоаккхо еш хиннав училища директор Н. Ибрагимов а.

Х. ХАМХОЕВ, педучилища 5-ча курса студент-заочник.

Общественни тІахьожам лоаттабе школаш кийчъяра

БАЛХАШ ДИКА ЛЕЛ

Укх шера дешара шу кхоачаш чакхдалалехьа Грознерча № 2 йолча школа-интернатера беррига хьехархой гул а бенна педагогически совет йир. Цига кердача цешара шера школана цхьаккха гІишлош еча эрганизацей новкъостал а доацаш е езача ремонт е а, иштта кхыдола балхан де а лаьрхІар хьехархошеи берий даьша-ноаношеи. Школа-интернат 1959 шера мара хьалъяь яц. Цудухьа капитальни ремонт е ца езаш а я. Беррига болх лерттІа чакхбаккхара школерча дешархой бригадашта кулгалдергдолаш даьйноаной комитеташ вІашагІъехкай. Цудухьа еррига бригадаша ремонтни балхаш дика а леладу. Лакхерча классашка дешаш болча дешархоша парташта, истолашта ремонт яьй, школана гонахьарча беша бе мел беза болх баьб. ХІаьта лохехьарча классашкарча дешархоша ийнашта, доскашта, парташта, корашта, наІарашта басар хьокхача новкъостал даьд.

Ремонтни балхаш деча цхьаккха тайпара материал ца эшийташ дика новкъостал даьд школа шефство лелаеча «Красный молот» яхача завода коллективо.

Бераша шоаш шоай низаца школьни мастерске учебни а наглядни а пособеш, тайп-тайпара инструменташ, иштта кхыйола «Іамаш хьаю.

ДІатехкача из иштта долаш да. Школера мастерскеши кабинеташи дика кийчъяь я. Кердача дешара шера школа дика кийчъяра цу мастерскешка бІаьш наІарий конаш, корий задвижкаш яьй, керда гІандаши этажеркаши яьй.

Дешара корпуса дукха гаьна йоацца 300 моттиг а йолаш интерната общежити я. Цига бахаш а салоІаш а ба дешархой. Укх шера кхы а 300 моттиг хургйолаш цох хьатІахетта керда общежити хьалъеш латт Совнархоза № 4 йолча гІишлош еча управлене. Керда злани йиъзлагІча квартале йистеяккха лаьрхІад цар.

Дешара шу йистедаьнна цхьа бутт мара бІаьннабац, хІаьта а дуккагІо дола ремонтни балхаш чакхдаьннад школе.

Б. ЛЬЯНОВ.

Школьникий доттагІал

ЧІоагІа доттагІал леладу Нохч-ГІалгІайчен дешархоша союзни республикашкарча, халкъа демократен мехкий—Румынэ, Болгаре, Германски Демократически республика, Китая пионерашца.

ХІанз вай республикерча дуккхача школашка хьалйоахкаш доазол дехьарча доттагІий-пионерий вахари къахьегами хьагойташ плакаташ а йолаш йола интернациональни уголокаш я кийчъяь.

Халкъа демократе мехкашкарча доттагІлен бувзам чІоагІбара дукха балхаш даьд республикерча пионерий Дворецe йиллача интернациональни клубо. ШоллагІа шу доладеннад из клуб вІашагІтеха.

ХІара денна итташ письмош кхухьийт клуберча пионерашка вай республикерча Наьсарен Наурски, Каргалински, Шалински, иштта кхыйолча районашкарча дешархоша. Письмош тІа цар дех доазол дехьарча пионерий адресаш дайтар, дІахо йодача хана доттагІашца дІа-юха письмош кхахьийтар духьа. Цул совгІа школе интернациональни уголок кийчъяра хьехамаш далар а дех цар.

Пионерий Двореца клубе «Даьхене гІолла», «Дунен мехкашка гІолла» яха кинолекторий вІашагІъеллай. Клубе хулача кинолекторешка доазол дехьарча мехкашка хиннача грозненцашца вІашагІбетталу дешархой. Иштта Болгаре хиннача универмага директораца нов. Мирчеваца, Румыне хиннача хьехархочунца нов. Машинскеца, иштта кхыболча специалисташца тайп-тайпара хаттараш деш къамаьлаш даьд цар.

ЧІоагІа сакъердаме чакхдаьлар клубо школашка дІадоладаь «Демократически халкъий мехкашка гІолла заочни никъ бар» яха ловзар. Школашка тайп-тайпара маршруташ хержар. Масала, Грозный — Бухарест, Грозный — Пекин, Грозный — Варшава яхаш. Цу ловзарех чІоагІа пайда баьлар. Масала, дукха пайда баргболаш материал а гулйир дешархоша, хІаьта доттагІашца письмош дІа-юха кхахьийтара бувзам а чІоагІбир.

Дика чакхъяьлар № 2 йолча школа-интернате Чехословакена хетаяь, № 32 йолча школе — Китая, № 18 йолча школе Германски Демократически Республика хетаяь утренникаш. Царна хетаяьча утренникашка лакхерча классашкарча дешархоша гулбеннарашта цу мехкий пионерий вахарахи дешарахи дола къамаьлаш дир.

Дукха ха йоаццаш клубо баьча балха итогаш ювцаш хилар. Цига «Демократически халкъий мехкашка гІолла заочни никъ бар» яха ловзар дица чакхдаккхарах № 2 йолча школа-интернатан № 18 йолча школан дипломаш елар.

Пионерий Дворецерча клубе вІашагІ а ехка хІанз болх беш я английски, французски, немецки меттай къонача переводчикий кружокаш. Кружоке дакъа лоацараша английски меттала Марк Твена язъяь «Принц сатІадехарги» яха пьеса оттайир Горагорски школьникашта.

Интернациональни доттагІлен клубе дІаязъенна Нохч-ГІалгІайчен йоккха актив я. Цу еррригача актива кулгалду № 21 йолча юкъерча школа ворхІлагІча класса дешархочо Бецкая Надяс.

И. АБИЕВ.

Пионераша оттайир спектакль

Дукха ха йоаццаш Гудермесерча машиннаькъахой культура ЦІагІа республикерча пионерий Двореца берий творчески коллективо С. Михалкова язъяьча «Са цІа ваха безам ба» яхача произведенех йола спектакль оттаяьй.

Дика къахьийгад спектакль кийчъеча режиссера А. Евангуловси художественни кулгалхочо В. Кузьмичевси. ЧІоагІа раьза хилар гулбеннараш пионераша оттаяьча спектакла.

Р. ТУРЛУЕВ.

Чемпионата хьалхарча деношка

Грозненрча «Динамо» яхача стадионе дІайолаеннай Советски Союза XXIV-гІа волейбольни чемпионат. 9—16 моттигаш дІа-юха екъара чІоагІа къовсам лоаттабу Харьковерча, Москверча, Алма-Атарча, Бакурча, Ленинградерча, Таллинерча, Ригерча, Грозненрча «А» классе чуйоагІача волейбольни командаша.

Чемпионат хьайийлар 9-ча июле. Спортсменашка моаршал хоатташ къамаьл дир ССКП Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. Беляева. Цу дийнахьа лейзар Алма-Атара «Буревестники» Бакура СКИФ-и. Сакъердаме дар из ловзар. Хьалхарча шин партех котбаьлар алматинцаш. ХІаьта кхоалагІчеи йиъзлагІчеи партеех котбаьлар бакинцаш. ПхелагІча партех ховш дацар малагІа команда котъяргья, из парти чакхъяла йоллаца — селла чІоагІа лейзар шаккха а команда. Цу партех счет 15:13 а йолаш котбаьлар алматинцаш.

Ловзар доладеннача шоллагІча дийнахьа Грознера волейболисташ лейзар Харьковерча «Буревестника-ца». Счет 0:3 а йолаш сихха иншар грозненцаш. Ала дезаш да еррига шоай говзал, денал, низ грозненцаша цига духьала оттабе ца хилар. Цудухьа эша а ийшар уж (счет хилар 6:15, 8:15; 12:15;). Цу дийнахьа московски динамовцаша эшайир Ригера СКА (3:0), бакинцаша—Ленинградера «Спартак» (3:2), Алма-Атарча «Буревестнико» — таллински «Калев» (3:0).

БІарахьийжарашта чІоагІа дезаделар Алма-Атарча «Буревестника» ловзар. Атта а говза а ловз алматинцаш. ХІанз чемпионате хьалха я Харьковера «Буревестники» Алма-Атара «Буревестники». Ловзараш дІахо хьош да.

М. ЭЛЬМУРЗИЕВ.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Дунен халкъашта юкъера гІулакхаш

Вежарий цхьоагІо къаьгга хьахьонхар. ДІайхача кортошта— шийла душ. Саготагіа дола дешаш хьаькъалца къоастаде.

* * *

Социалистически мехкаш шоайла дег тІара доттагІал долаш, цхьа барт болаш, цхьоагІо йолаш, кхотаденна хилар цІаькха а хьахьокхарца белталдаьлар дІадаха кІирА. Вайца вэшал долча шин мехка — Вьетнама Демократически Республикаи Корейски Халкъа-Демократически Республикаи делегацеша Советски Союзе енача визитий итогаш я вай ювцараш. Цу визиташа цІаькха а къахьекхар социалистически паччахьалкхенашта юкъера дохаргдоаца сийлахьдоккха доттагІал, хІаьта доазол дехьа дукха дувцараш а даьхар.

Къаьстта чІоагІа дунен халкъашта юкъе тІордаьлар доттагІлен, бартшъоагІон, вІаший новкъостал дара хьакъехьа Советски Союзан Корейски Халкъа-Демократически Республиканеи юкъе Москве даь договор. Бокъонца оборонни уйла йолаш йола цу договора тІара военни статьяйх Дальни Востокерча, эггара хьалха Къулбехьен Кореерчеи Японерчеи хІанз а агрессивни авантюрай планаш увттаеш долча низашка беш бола бирса хоам лоархІ машар безаш йолча общественносто.

Советски Союзои дерригача социалистически мехкашеи хадданза лелаю машаре дахара йола ленински политика, уж тІехьа да массайолча паччахьалкхенашца, моллагІа паччахьалкхен строй цар яле а, дикача лоалахой гІулакх леладара. Цу гІулакха лаьрхІа я вай правительства мелъяь дунен халкъашта юкъера акташ, цу даькъе США ший лоІаме яьлча денз 185 шу дизар дездарца дувзаденна Н. С. Хрущевеи Л. И. Брежневеи президент Д. Кеннедега яхьийта телеграмма а йолаш. Советски паччахьалкхен кулгалхоша цу послане тІа цІаькха а дагадохийт СССР-аи США-неи юкъе чІоагІа тешам барт, доттагІал хургдола гІулакх дІадоладанза вІалла дарг ца хилар, дІахойт дІабаьннача тІемо юхейита, моццагІе а кхоачашъе еза ха хьатІаккхьча йола проблемаш къоастаяра шинна а оагІоно гІо-новкъостал дерг хиларах шоаш тешаш хилар. Дунна жоп луш ше юхаяйтача телеграммаш тІа президента Кеннеде язду, къоастае ха хьатІаккхьча йола дунен халкъашта юкъера проблемаш машарца къоастаяра торо йолаш хилара ше раьза волга.

Цхьабакъда, уйла ца йича ялац, малхбузехьарча державай доал деча гІозарий дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбе безам ца хилара а уж проблемаш къоастаелга тІехьадаькха ца Іеш, дунен халкъашта юкъера кхохкам чІоагІбе а безам болаш хилара а. Из къаьстта дика гучдаьлар Германеца машара договор дареи цу ларда тІа Малхбузен Берлинера хьал лертІа даккхареи идеяна Малхбузен доал деча гІозараша духьале ярца. Германски деша хьакъехьарча советски предложенешта духьал даккха цхьаккха корта болаш бахьан ший ца хиларах, реакционни пропагандо гуччахьа харцахьа йоах уж, наха тІема кхерам тІатесса гІерт. «Ньюсуик» яхача журнало ший дешархой тІаьхьех «кхерамехи унзарленехи дизза долча аьхканна кийча» хилара.

Малхбузен державаша хІанз а советски предложенешта официальни жоп деннадеце а, хургдар ала гІерташ газеташа язду, жоп дизза хургдац, яхаш. Доккха «ак» кийчдеш ба «союзникаш». — йоах «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето. Малхбузено луш дола жоп дукхагІа шийна хеттача оагІорахьа дерзадайта гІерт малхбузенгермански канцлер Аденауэр. Американски кепа йоазоно хоам бу, малхбузехьарча державай викалаша хьалхагІа оттаяьча жопа проектана «ше раьза ца хилар» хойташ хабар дайтад канцлера Вашингтоне, яхаш. Хаттар доагІа: НАТО кхыча мехкашцарча гІулакхий къайлагІара министр ше волаш леладаь гІулакхаш дІахо дахьа безам болаш-м вац Аденауэр?

«Нью-Йорк таймсерча» Джеймс Рестона язду, «Берлинаца ювзаенна Малхбузехьено еш йола кийчонаш дипломате гІайгІанерча историе эггара вІаштІехьа йоаца акт санна йоагІартья» историена юкъе яхаш. ХІаьта а из никъ нийса лоархІ обозревателе. «Тхо шахматех ловзаш дац Малхбузехьа, — язду Рестона, — покерах ловзаш да. ТІемеи машареи дешашта тхо чІоагІа дац, массаза а цхьатарра дац, кхыметтел кІезиг - дукха харцахьа хила а тарлу». Из «тешал, бакъдар аьлча, малхбузехьарча мехкий халкъаша деш дац, цу мехкашкара политика шоашта хеттачахьа ерзаеараша деш да. ТІаккха, духхьал дІаала деза: цу тайпарча деятелий доккхал де хІама дац. Нагахьа санна Малхбузехьено лаьцача наькъа Рестона беш бола мах дикагІа кхетабергболча меттаца ала хьежача укх тайпара соцам бе безарга: дунен тІа вІашагІкхийттача вІашдухьаларча кертера низий лоархІам бе безам болаш бац цита хІанз а, цудухьа лелаю цар «низа позицера» яха яьсса политика а.

Боарамал тІехдаьнна дІоахденна кортош долча цхьабараша шоай са теду, шоаш еча куралащеи оапашцеи шоашка Советски Союз кхераюларгья яхача уйлашца. Цу тайпарча сакхетам боацача деятелашта йола шийла, кхетам чу воалавеш йола душ хилар дунен халкъашта юкъерча гІулакхашка кхерам тІатувсаш йола аргумент моццагІе къаенна а из архиве дІачуяла езаш а хилар хойташ Н. С. Хрущева аьнна дешаш. Цхьабакъда, нагахьа санна низа позицера къамаьл вайца дойя, жоп дала хІама хургья вайга...

Малхбузен доал деча гІозарий кхохкам кІаьдбе безам ца хилара хьакъехьа соцам бе боагІа Женеве вІашагІкхийттача, доархІамерча шин совещане цар лаьцача наькъаца дувзаденна а.

Кастта белгалйоаккхаргья ший тайпара юбилей — ядерни герза деш дола тохкамаш соцадара хьакъехьа Женеве 330-гІа совещани хилар. Цхьабакъда, США-и Англеи делегацеша хьалхагІа санна искусственни духьаленаш уттаеш барт вІаштІехьбаккхара, дІатІаэцац тохкамаш соцадара хьакъехьа ергйолча соглашенена юкъе цакъа лоацарг мел даранта цхьатарра хьалаш Іалашде лаьрхІа йола советски предложенеш. Шоашта ховшшехьа а переговораш йохаергйола тІулакх цар леладечоа тара да. Сихагіа ядерни тохкамаш юха доладар духьа кампани йолаяьй хІанз США. Кхетаде хала дац, цу тайпара тохкамаш делга ца могийташ йола соглашени оттаяра Женевера США-и Англеи викалаш духьала хІанаб.

Кхы а кІезигагІа ловш ба малхбузехьарча мехкий лидераш массане а цІендаь герз дІадаккхара проблема къоастаелга. Из ца дича хІанзарча дунен тІа кхерамзле Іалашъе йиш яц халкъашта. Бокъонца гІулакх чакхдаккхара меттел укхаза леладер моттийта гІулакх да. Масала, цхьа кІира хьалхагІа «герз дІадаккхара гІулакхашта йола агентство» вІашагІъеллай США правительства. Цхьабакъда, цу хьанна цо конгрессе хьачуеннай Эйзенхауэра правительства тІеххьарча хана яьча тІема расходел 2,5 млрд. доллар дукхагІа йола тІема бюджет. Гуччахьа ювцаш я американски эскар дукхагІа хулийтаргдола проект. Цудухьа ши-шегІа кхетадеш да, сихдаь герз хьаделга къайлакхахьар духьа вІашагІъелла из «герз дІадаккхара гІулакхашта йола агентство» хилар.

Лаоски проблема къоастаяра хьакъехьарча женевски переговорех лаьца аьлча, цита а гуш да Азера кхохкама кхуврч дІабаккха безам боацаш малхбузехьара мехкаш хилар. Лаоски кхо принц Цюрихе вІашагІкхетарах из гІулакх тоъал нийсача наькъа тІа даьннадале а (дагадохийтаргда вай, политически программаи санна йолча къамий цхоагІон правительства гарггарча декхарийи хьакъехьа цар барт вІаштІехьбаьнна хилар), США-аи цар портнераши Женеве еча переговорашта духьале еш ба. Лаосах колониальни державай марионетка хилийта а Къулбехьен-Малхбоалерча Азе цар агрессивни политика терз цох де а безам болаш йола шоай уйла юташ бац уж.

Цхьабакъда, къоастае ха хьакхаьча йола проблемаш нийсача хьалаш ка машарца къоастаяра тІехьа латташ кІезита нах бац Малхбузехьа. Из иштта хилар хьахьокхаций хьалха дуккхача американски империализма авантюрашта юкъе дакъа лоацаш хиннача Дуллас Макартур санна волча американски одиозни инарало укх денношка дунен тІом законах боацаш лархІара тІахьехам бар. Цул кІезигагІа лоархІам болаш дац НАТО тІема стратеги денал доацаш хилара критика ер дукха ха йоаццаш английски фельдмаршала Монтгомере, тІорваьнна волча тІема теоретика Лиддел Гарта а Советски Союзаца е социализмаца безам боацаш болча дуккхача кхыча деятелаша а къамаьлаш дар. Вай бувцац лоархІамегІа йола дунен халкъашта юкъерча вахара проблема нийсхон а цхьатаррарча бокъоний а ларда тІа къоастае езаш хилара мукІарло де кийча бола кхы а дукха буржуазни деятелаши кепа йоазон органаши.

Цхьабакъда, Малхбузехьара политикана керте латтараш цу тайпарча уйлан тІа товжаш бац хІанз а. Гайна е ганза вахар а халкъий лоІам а лархІа безарга цар, хІана аьлча, укх денношка Н. С. Хрущева нийса белгал даькхача тайпара, правительствашта керте латтараша халкъий хам ца беш хинна ха дІаяьннай. ХІанз хоадамбеш оалаш дола дош халкъашка да.

И. ЛАПИЦКИЙ.

СЕРДАЛО

4-гІа оагІ, 13 июль, 1961 шу.

г. Грозне, Менделеева улицагІа, № 97 йолча яхача Корнилова Светлана Ивановнас ше Корнилов Владимир Михайловичацара хьакъастарах дола дош суде деннад.

Дош дувцардга Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Суде.

Г. Грозне, Орловски улицагІа, № 40 йолча вахача гражданина Константин Ильич Шашкова г. Грозне, Орловски улицагІа, № 40 йолча яхача Ираида Ивановна Шашковацара-Грачевацара ше хьакъастарах дола дош суде деннад.

Дош дувцардга г. Грозне Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦІЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктохкама секретарг — 2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02103 Заказ № 3943